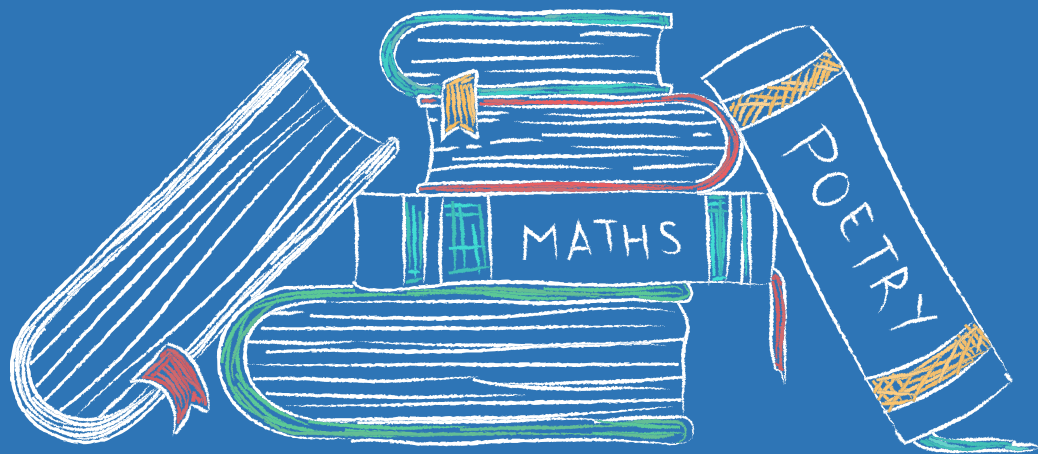

Thai Local Government

การปกครองท้องถิ่นไทย

Start

2018.8.9

ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีการปกครอง ที่เป็นรากฐานของการปกครอง และการพัฒนาระบบประชาธิปไตยจากแนวคิดตะวันตก และเน้นการปกครองท้องถิ่นไทย ประวัติและ พัฒนาการ ความสัมพันธ์ระหว่างการปกครองส่วนท้องถิ่นกับการปกครองส่วนกลางในแง่อำนาจ รูปแบบ ปัญหาและผลกระทบต่อการพัฒนาสังคมและการพัฒนาระบบประชาธิปไตยของไทยในปัจจุบัน

เพื่อให้ศึกษามีความรู้ความเข้าใจในปรัชญา
ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น
รูปแบบและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เพื่อให้นักศึกษาได้รู้เกี่ยวกับพัฒนาการการปกครอง
ท้องถิ่นไทย ทั้งด้านรูปแบบ จุดมุ่งหมายการจัดตั้ง
อำนาจหน้าที่ โครงสร้าง รายได้ และการควบคุม
กำกับดูแลองค์กรปกครองท้องถิ่นไทยไทยในอนาคต

Objective

เพื่อให้นักศึกษาสามารถวิเคราะห์
ความสำคัญ ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ
กับการปกครองท้องถิ่นไทย

กรณีศึกษาและงานวิจัยเกี่ยวกับการ
ปกครองท้องถิ่นทั้งของประเทศไทย
และประเทศอื่นๆ รวมทั้งแนว
ทางการกระจายอำนาจ การปรับปรุง
การปกครองท้องถิ่นไทย

01

คะแนนการประเมิน

คะแนนเก็บ

50

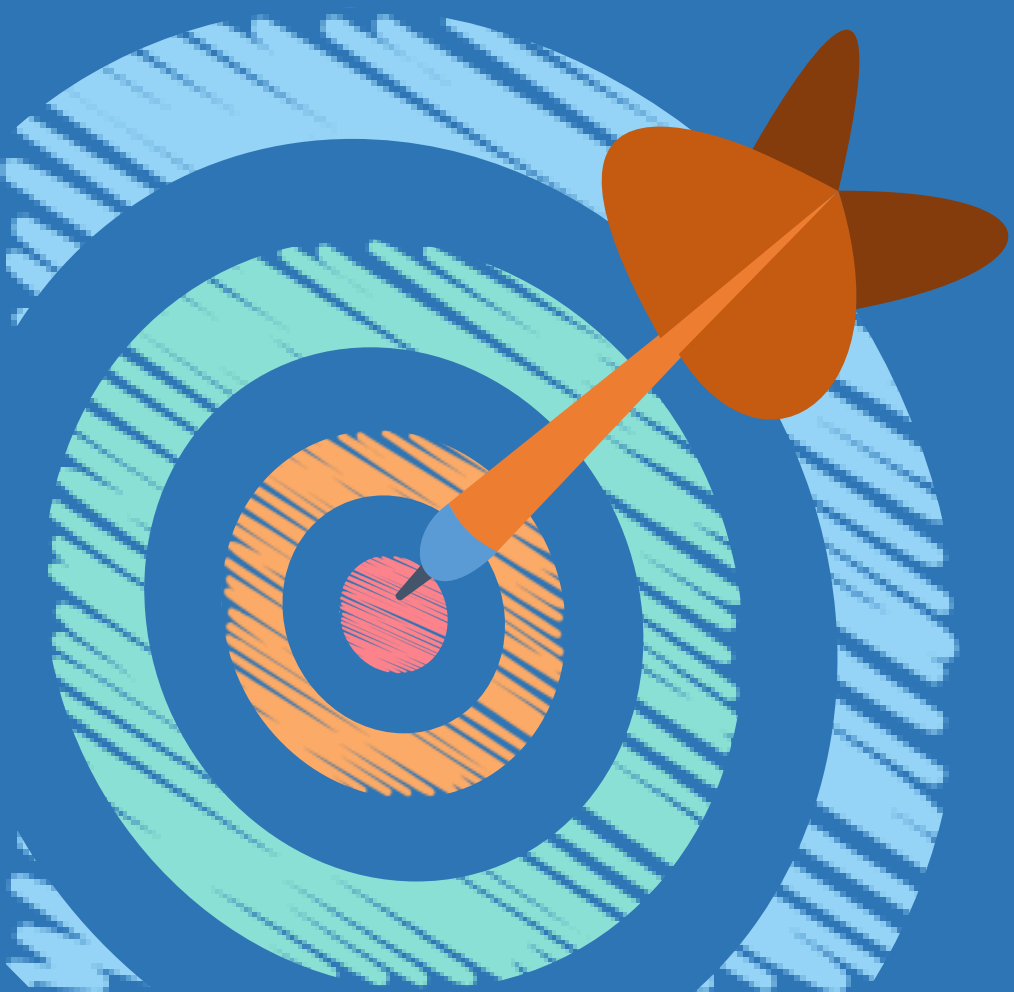
กลางภาค

20

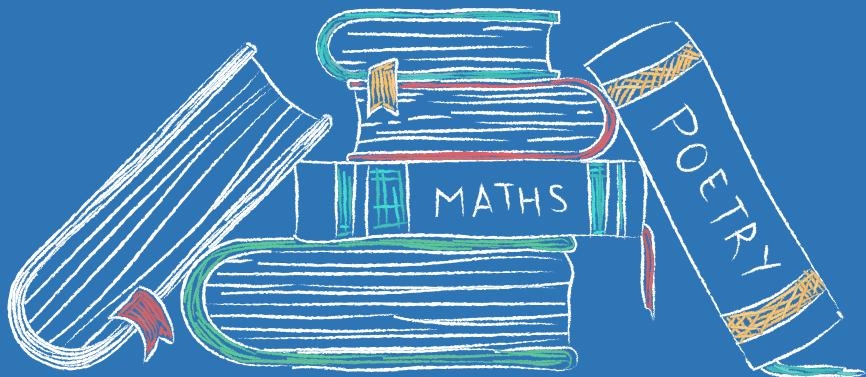

ปลายภาค

30

คะแนนเก็บ

“WHAT”

15

เข้าคลาส พฤติกรรมทางการเขียน

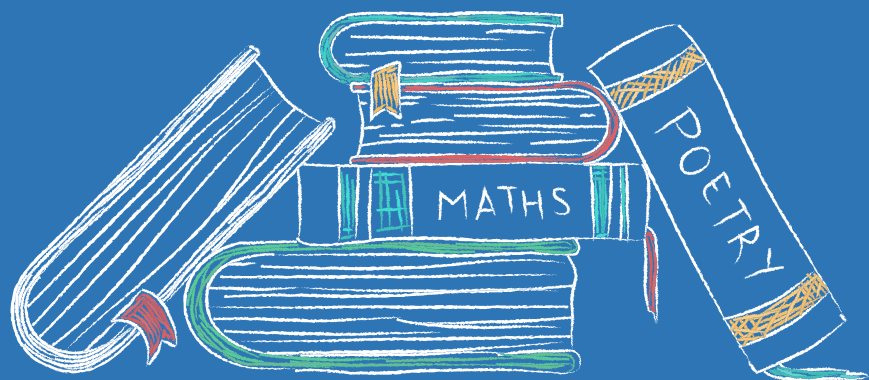
15

งานกลุ่ม - รายงาน

20

งานกลุ่ม - นำเสนอ

คะแนนเก็บ

“present”

1

รูปแบบการนำเสนอ

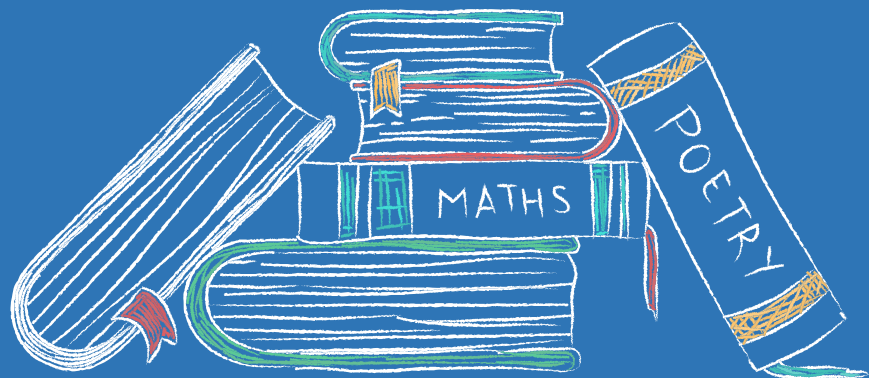
2

ไฟล์นำเสนอ

3

การตอบคำถาม

คะแนนเก็บ

“Paper”

1

รูปแบบรายงาน การเขียนรายงาน

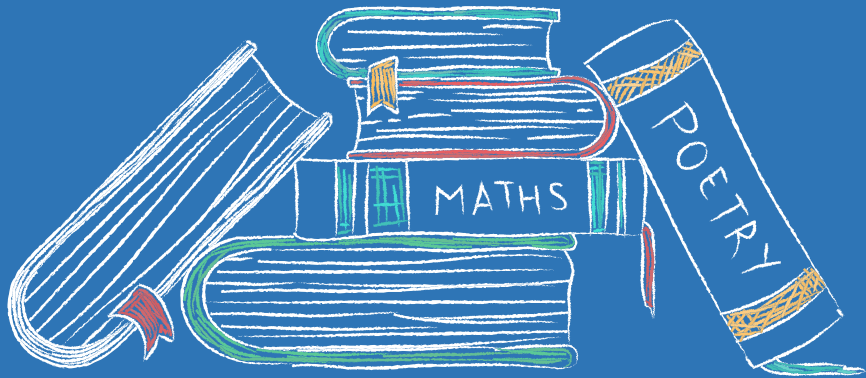
2

การอ้างอิง

3

การตรวจสอบข้อผิดพลาด

คำถาม ก่อนเรียน

01

การปกครองท้องถิ่น ?

02

หลักการของการปกครอง
ท้องถิ่น?

03

ความสำคัญของการปกครอง
ท้องถิ่น ?

04

การปกครองท้องถิ่นไทย
สัมพันธ์กับการบริหารราชการ
ไทยอย่างไร?

หัวข้อ

ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

หลักการของการปกครองท้องถิ่น

รูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ความสัมพันธ์ระหว่างการปกครองท้องถิ่นกับการปกครองประเทศ

บทบาทและความสำคัญของรัฐ

อำนาจภายในรัฐ

รูปแบบการใช้อำนาจในระบบการบริหารราชการแผ่นดิน

การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แนวคิด ทฤษฎี การปกครอง

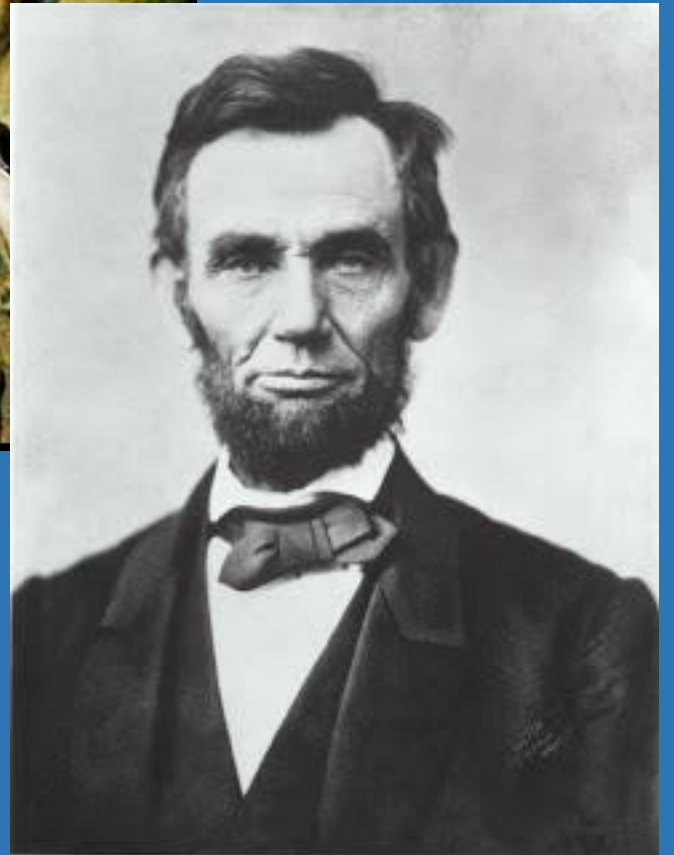
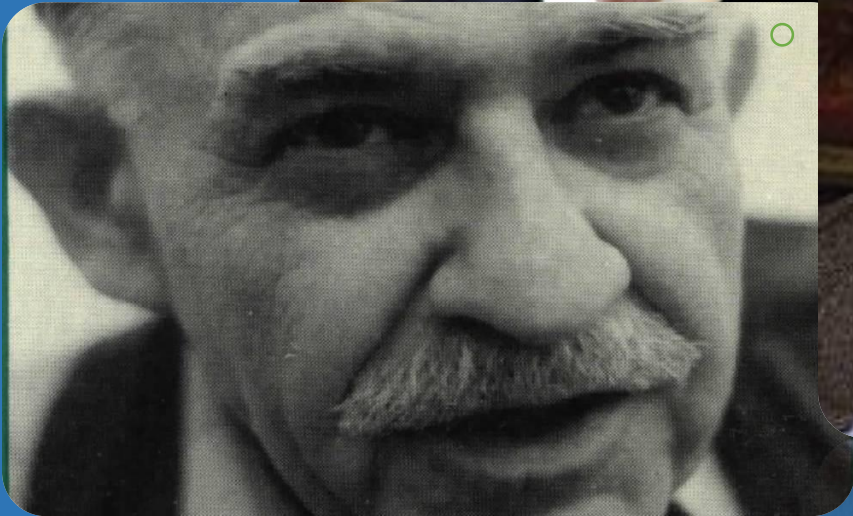
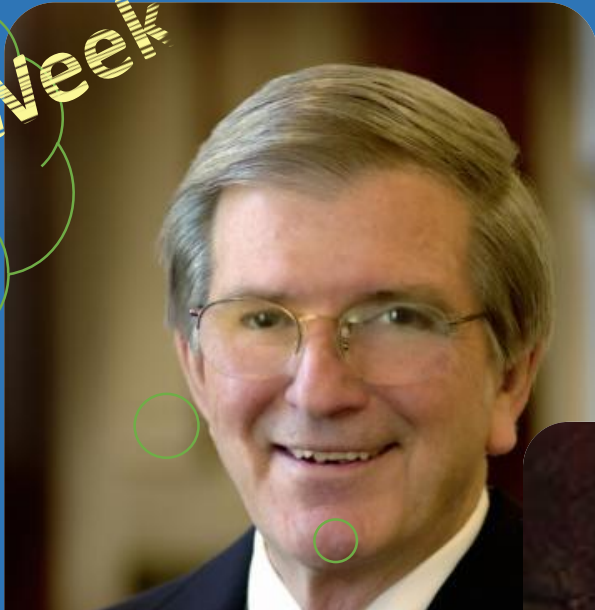
ท้องถิ่น หลักการ

● นักทฤษฎี ?

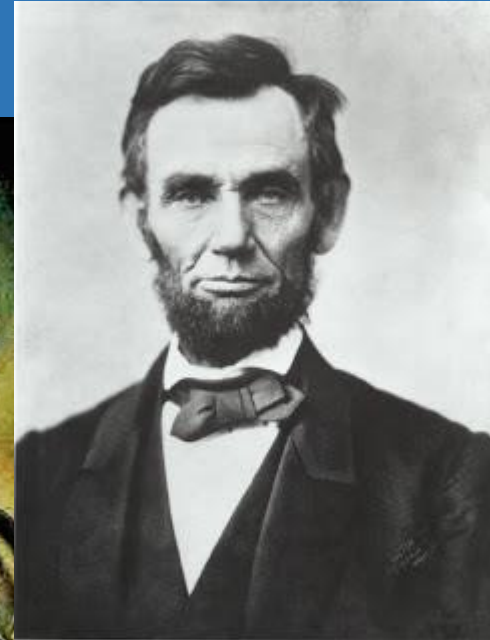
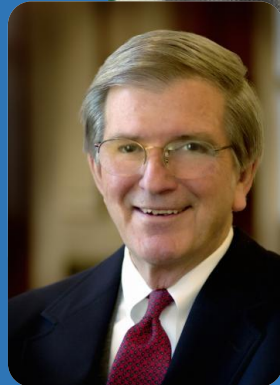
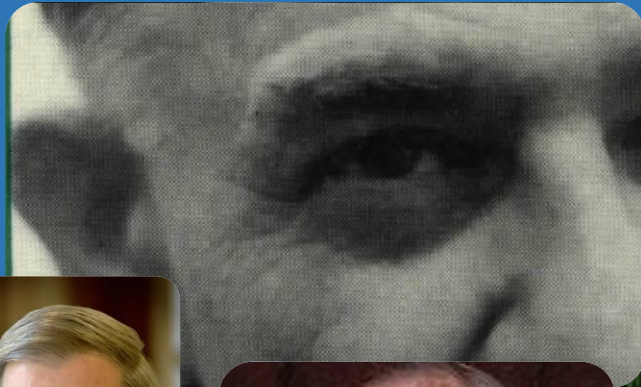
● การใช้อำนาจ และการกำกับดูแล

See ya Next week

แนวคิดและหลักการ การจัดระเบียบการปกครอง

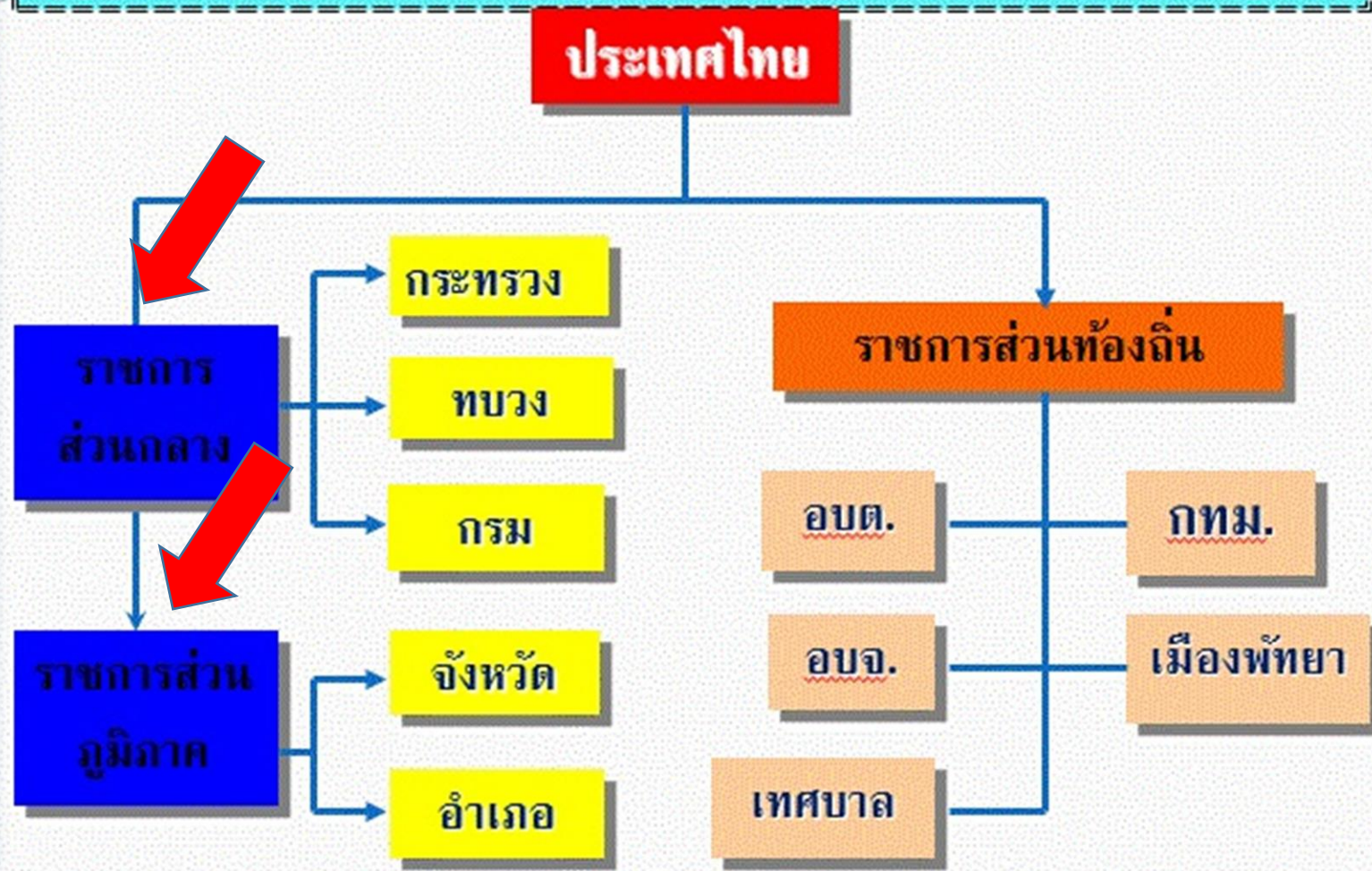

หลักการใช้อำนาจ การจัดระเบียบการปกครอง

- การรวมศูนย์อำนาจ
(Centralization) → ราชการบริหารส่วนกลาง
- การแบ่งอำนาจ
(Deconcentration) → ราชการบริหารส่วนภูมิภาค
- การกระจายอำนาจ
(Decentralization) → ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น

(Decentralization)

การจัดระดับการบริหารราชการของประเทศไทย

แนวคิดการจัดความสัมพันธ์ระหว่าง ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

- **Concept of Subsidiarity**
จัดสรรหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่แต่ละระดับของ
การปกครอง บริหารตามระดับความสามารถของแต่ละ
ระดับ
- **Collaboration and Partnership**
ความร่วมมือ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมแบ่งปันทรัพยากร ร่วมรับ
ประโยชน์ ทั้งที่มีและไม่มีพันธะสัญญา

วิพากษ์

นักศึกษามีส่วนร่วมในการ
ปกครองส่วนท้องถิ่นใน
ระดับใด ?

ภารกิจ

การปกครอง

เศรษฐกิจ

- การให้บริการสาธารณะ
- ไฟฟ้า ประปา ถนน

ทางสังคม

กำกับดูแล

ทางตรง

- ด้านบุคคล(มีความผิด/ ถอดถอน)
- งบประมาณ

ทางอ้อม

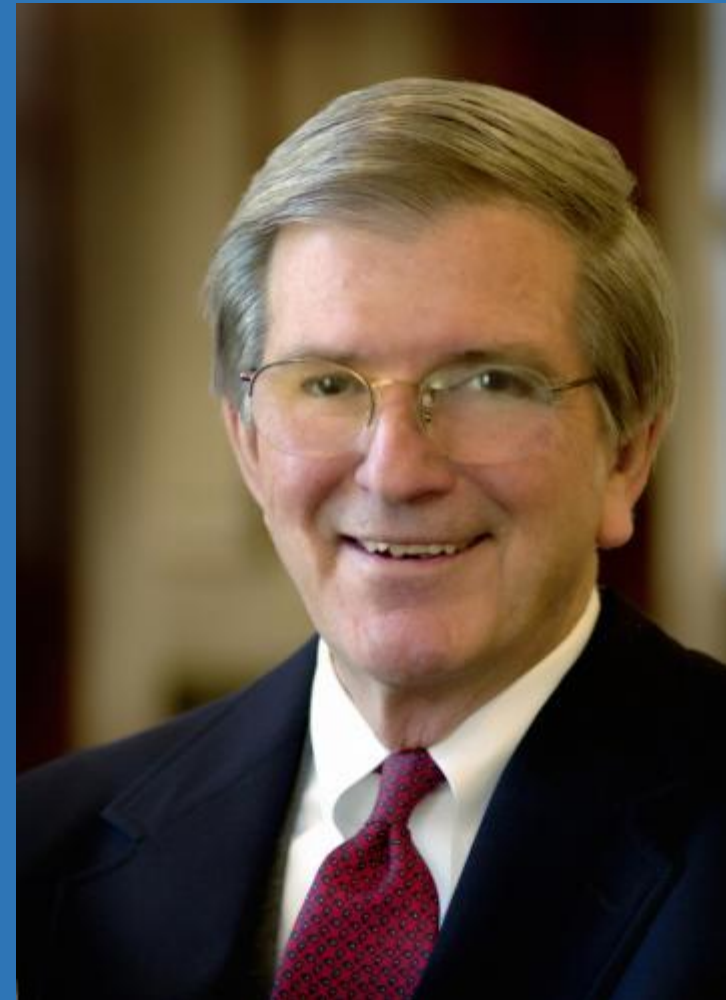
- ควบคุมเงินอุดหนุน

บทที่ 2 แนวคิดการปกครองท้องถิ่น

David Mathews :

Politics of the People

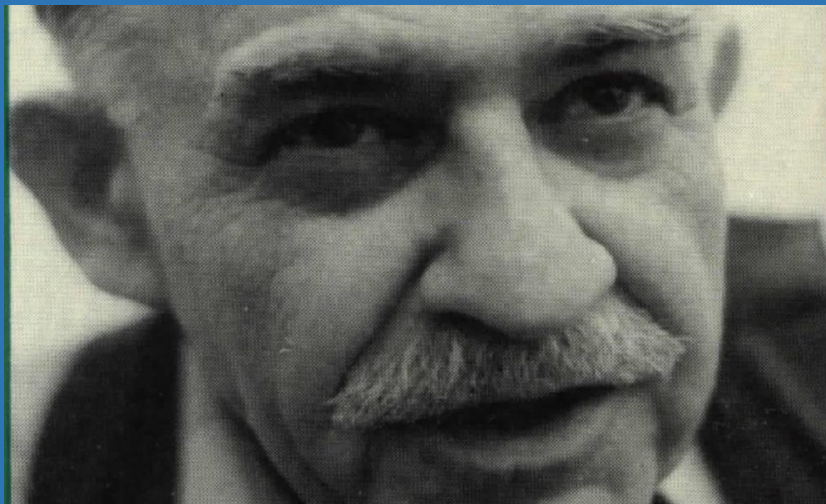
- ◎ ประชาธิปไตยต้องมีการปกครอง
ของประชาชนมากที่สุด
- ◎ รื้อฟื้นความคิด อุดมการณ์ปกครอง
ตนเอง

แนวคิดประชาธิปไตยท้องถิ่น

Robert Dahl / Bookchin

- ประชาธิปไตยที่แท้จริงเกิดได้ในเมืองเล็กๆ ขนาดย่อม
- อาศัยหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหา
- ร่วมทำประโยชน์ให้บ้านเมืองโดยประชาชนเอง

ความหมาย

William Holloway

อาณาเขตแน่นอน

ประชากรตามเกณฑ์

มีอำนาจปกครองตนเอง

บริหารการคลัง

สภามาจากการเลือกตั้ง

ความหมาย

Danial Wit

ส่วนกลางให้อำนาจ

ประชาชนมีอำนาจ

มีองค์กรของตนเอง

ความหมาย

Mongtagu, Haris G

มีอิสระในการเลือกตั้งผู้บริหาร

ปราศจากการควบคุมจากรัฐ

อยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตย

ลักษณะหรือองค์ประกอบ

ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

วิพากษ์

การให้อำนาจอิสระในการ
ดำเนินกิจการทุกอย่าง
เป็นไปได้หรือไม่

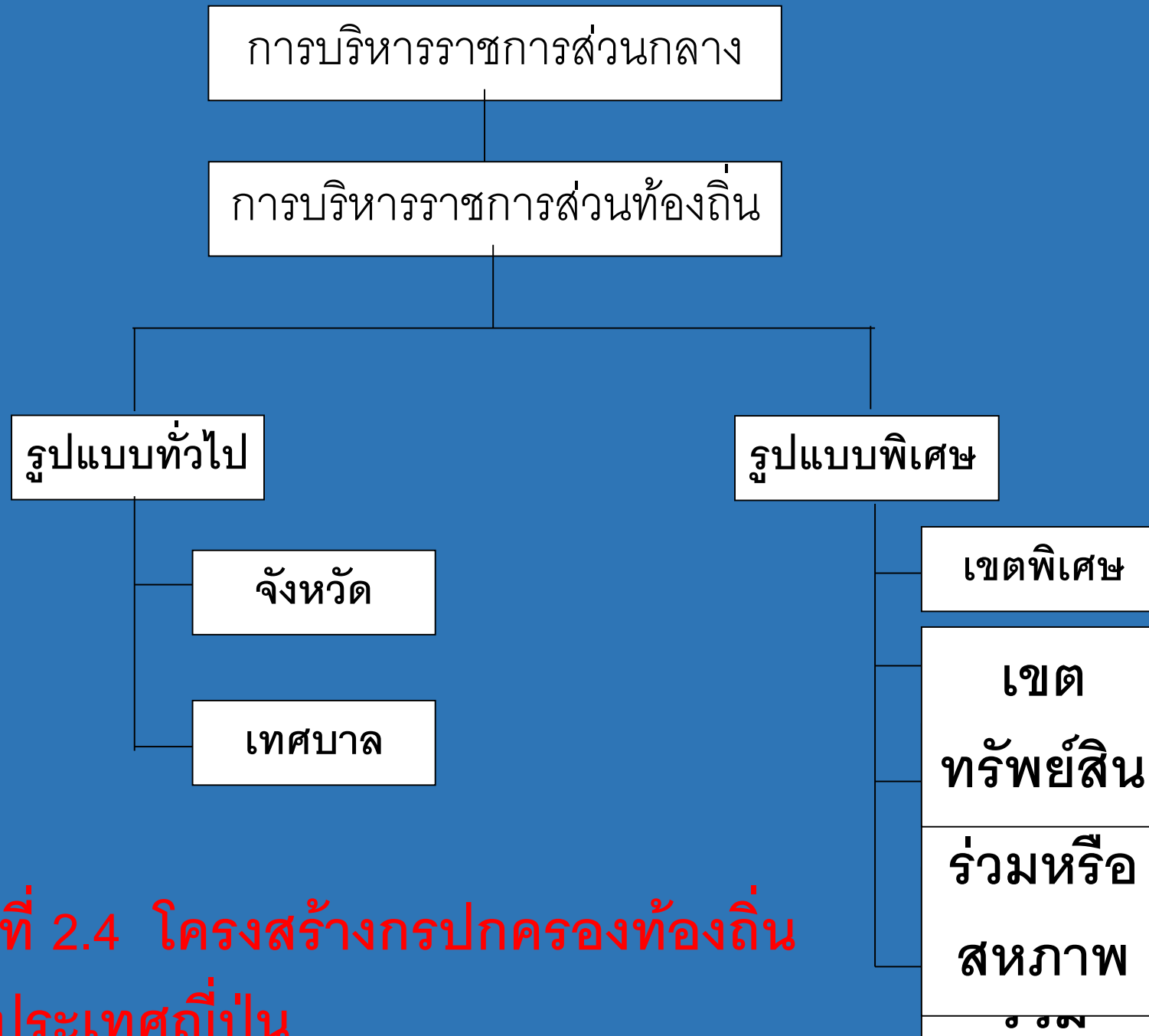

แนวคิดการ ปกครองท้องถิ่นจากต่างประเทศ

ญี่ปุ่น

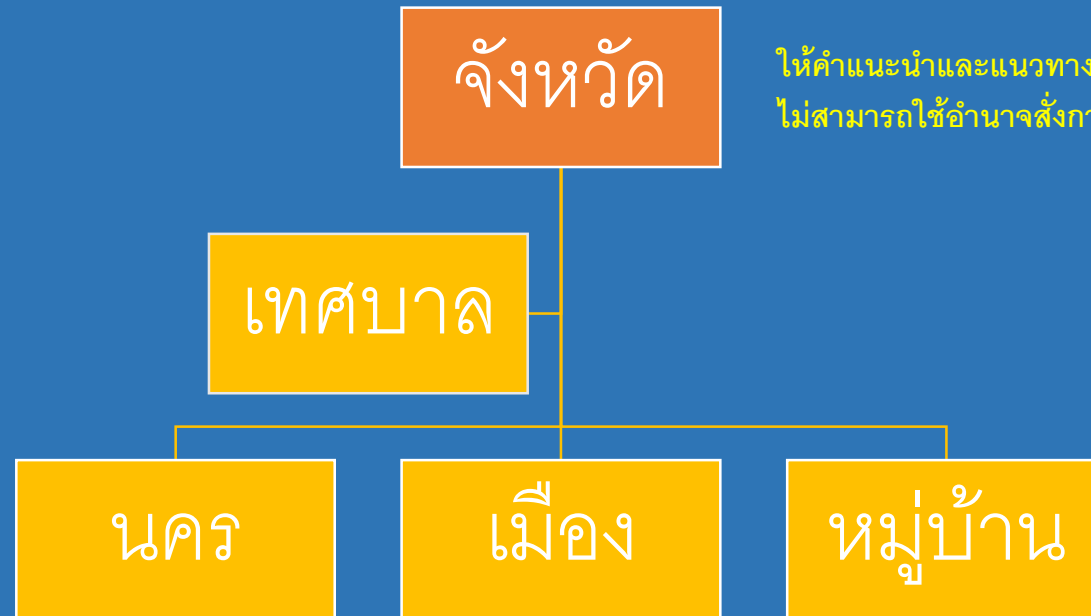

ภาพที่ 2.4 โครงสร้างกรปกครองท้องถิ่น
ของประเทศไทยเป็น

รูปแบบทั่วไป

กฎหมายปกครองตนเองส่วนท้องถิ่น จัดระดับชั้นการปกครอง
ท้องถิ่นของญี่ปุ่นออกเป็น 2 ชั้น (Two-Tier System) คือ ระดับบน
(Upper Tier) ได้แก่ จังหวัด (Prefecture) และ ระดับล่าง (Lower Tier)
ได้แก่ เทศบาล (Municipal)

ให้คำแนะนำและแนวทางแก่เทศบาลเท่านั้น
ไม่สามารถใช้อำนาจสั่งการเทศบาลได้

Regions and Prefectures of Japan

Hokkaidō	Kansai
1. Hokkaidō	24. Mie
Tōhoku	25. Shiga
2. Aomori	26. Kyoto
3. Iwate	27. Ōsaka
4. Miyagi	28. Hyogo
5. Akita	29. Nara
6. Yamagata	30. Wakayama
7. Fukushima	Chūgoku
Kantō	31. Tottori
8. Ibaraki	32. Shimane
9. Tochigi	33. Okayama
10. Gunma	34. Hiroshima
11. Saitama	35. Yamaguchi
12. Chiba	Shikoku
13. Tokyo	36. Tokushima
14. Kanagawa	37. Kagawa
Chūbu	38. Ehime
15. Niigata	39. Kochi
16. Toyama	Kyūshū & Okinawa
17. Ishikawa	40. Fukuoka
18. Fukui	41. Saga
19. Yamanashi	42. Nagasaki
20. Nagano	43. Kumamoto
21. Gifu	44. Ōita
22. Shizuoka	45. Miyazaki
23. Aichi	46. Kagoshima
	47. Okinawa

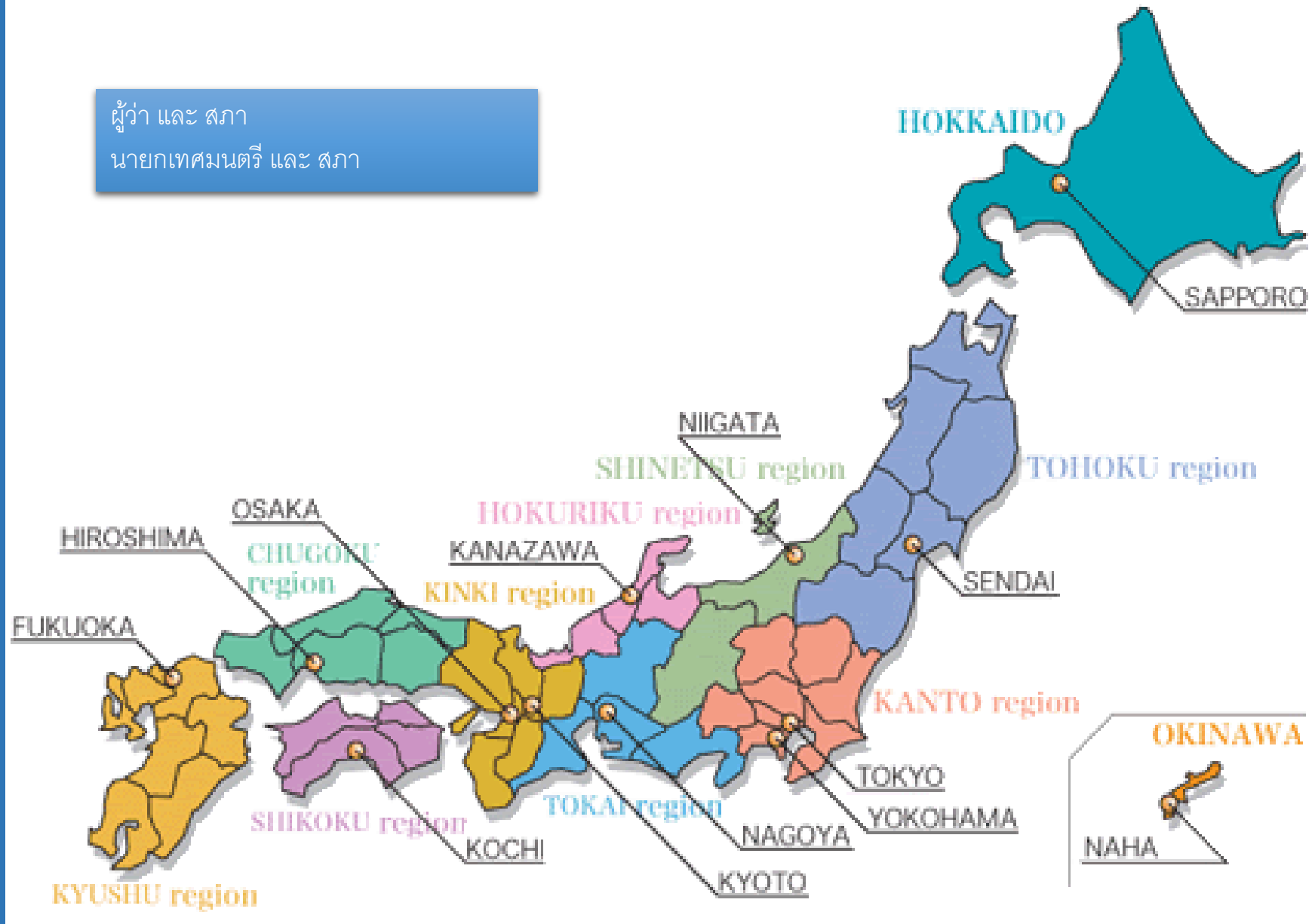

จังหวัด

จังหวัดเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ระดับบน

ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 47 แห่ง แต่มีชื่อเรียกที่
แตกต่างกัน

ผู้ว่า และ สภา
นายกเทศมนตรี และ สภา

(1) โทะ (To) ซึ่งมีเพียงจังหวัดเดียวคือ
กรุงโตเกียว และด้วยความที่เป็นเมืองหลวงจึงถูก
เรียกขานในอีกชื่อหนึ่งว่ามหานครโตเกียว (Tokyo
Metropolis) อีกทั้งยังมีโครงสร้างที่แตกต่างจาก
จังหวัดอื่นๆคือ ภายในมหานครโตเกียวยังมีการ
จัดตั้งหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่เรียกว่าเขตพิเศษ
(SpecialWard) จ ำ น วน
23 แห่ง

(2) โด (Do) มี 1 จังหวัด คือ สอกโกโด ซึ่งอยู่เหนือสุดของประเทศและพัฒนาน้อยที่สุดในบรรดาจังหวัดทั้งหมด

(3) ฟุ (Fu) เป็นจังหวัดที่มีความเป็นเมืองสูง มี 2 จังหวัดคือ เกียวโต และโอซากา

(4) เคง (ken) เป็นจังหวัดซึ่งมีสภาพเป็นพื้นที่ชนบทส่วนใหญ่ มีทั้งหมด 43 จังหวัด

ฝ่ายนิติบัญญัติ

ฝ่ายนิติบัญญัติหรือสภาจังหวัดมาจากการเลือกตั้ง
ของประชาชนในเขตพื้นที่ ดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี
จำนวนสมาชิกสภาในแต่ละจังหวัดขึ้นอยู่กับขนาดของ
ประชากรอยู่ระหว่าง 40-120 คน สมาชิกสภาส่วนกัน
คัดเลือกสมาชิกด้วยตนเองเพื่อดำรงตำแหน่ง
ประธานสภาจังหวัดและรองประธานสภาจังหวัด มีสมัย
ประชุมปีละ 4 สมัย

ฝ่ายบริหาร

หัวหน้าฝ่ายบริหารคือ ผู้ว่าราชการจังหวัด (Governor) มาจากการเลือกตั้งของประชาชน มีวาระในการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี สามารถแต่งตั้งรองผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อช่วยเหลือในการปฏิบัติงานได้ โดยต้องให้สภาจังหวัดให้การรับรองก่อนเข้ารับตำแหน่ง

2.1.2 เทศบาล

เทศบาล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับล่าง มีจำนวนกว่า 3,200 แห่ง แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ เทศบาลนคร (City/Shi)

เทศบาลเมือง (Town/Machi or Cho)

และ เทศบาลหมู่บ้าน (Village/Mura or Son)

เทศบาลนคร ต้องมีประชากรไม่ต่ำกว่า 500,000 คน มีที่พักอาศัยอยู่ในใจกลางเมืองไม่ต่ำกว่า 60% ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการค้า การพาณิชย์ การอุตสาหกรรมและกิจการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเมือง ส่วนพื้นที่ใดมีประชากรต่ำกว่า 50,000 คน ให้จัดตั้งเป็นเทศบาลเมืองและเทศบาลหมู่บ้าน

หากเทศบาลนครใดมีประชากรมากกว่า 50,000 คนขึ้นไป จะได้รับการยกฐานะให้เป็นเทศบาลนครพิเศษ หรือเทศบาลมหานคร (Designate City) ตามมติของคณะรัฐมนตรีซึ่งจะมีสถานะพิเศษเหนือกว่าเทศบาลนครทั่วไป โดยจะมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการต่างๆอย่างกว้างขวางไม่ต่างจากจังหวัด

รูปแบบพิเศษ

นอกจากจังหวัดและเทศบาลแล้ว ญีปุ่นยังมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษอีก 4 ประเภทคือ

2.2.1 เขตพิเศษ (Special Ward)

การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบนี้มีเฉพาะในโตเกียวเท่านั้น เนื่องจากเป็นจังหวัดซึ่งเป็นที่ตั้งของเมืองหลวง จึงมีความจำเป็นจะต้องจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษที่มีลักษณะคล้ายกับเทศบาล จำนวน 23 แห่ง โดยมีนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน

2.2.2 เขตทรัพย์สิน (Property Ward)

เขตทรัพย์สินจัดตั้งขึ้นเพื่อดูแลทรัพย์สินร่วมที่เกิดจากการรวมตัวกันขององค์กรปกครองท้องถิ่นหลายแห่ง(สาธารณูปโภค)

2.2.3 องค์กรร่วมหรือสหภาพ (Joint Local Development Corporation)

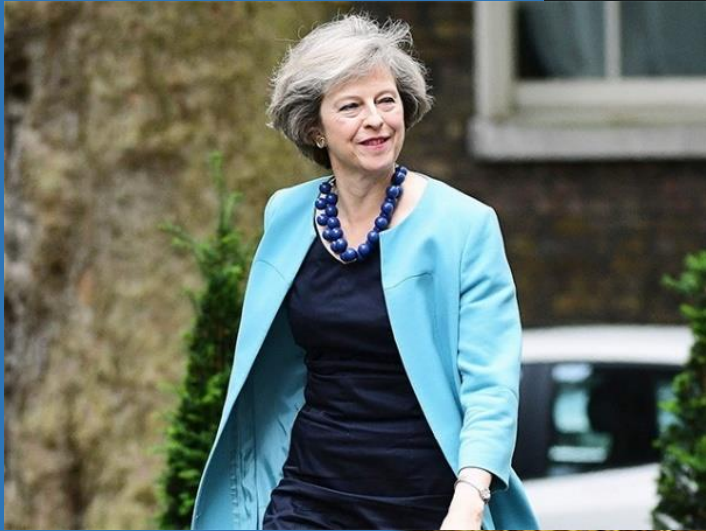
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งร่วมกันจัดตั้งสหภาพขึ้นเพื่อให้ดำเนินกิจการสาธารณะบางอย่างที่ท้องถิ่นขนาดเล็กทั้งหลายไม่สามารถทำได้ด้วยตนเองเช่นกิจการเกี่ยวกับการกำจัดขยะ กิจการเกี่ยวกับอค์คิภัย กิจการเกี่ยวกับการศึกษาภาคบังคับ

2.2.4 บริษัทร่วมพัฒนาท้องถิ่น (Joint Local Development Corporation)

องค์กรนี้จัดตั้งขึ้นโดยความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งแต่ 2 แห่งขึ้นไป เพื่อดำเนินการพัฒนาต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ใน แผนพัฒนาเมือง

อังกฤษ

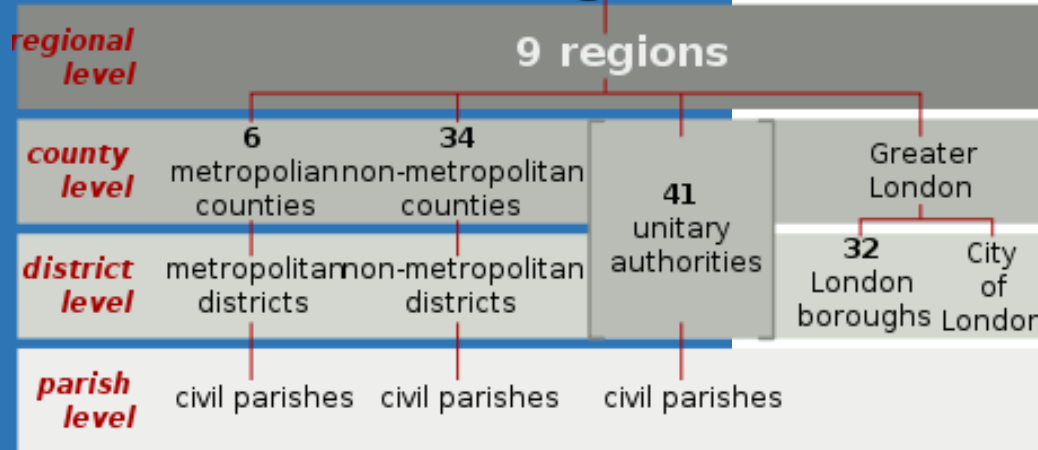
อังกฤษ

United Kingdom

- Northern Ireland
- Wales
- Scotland

England

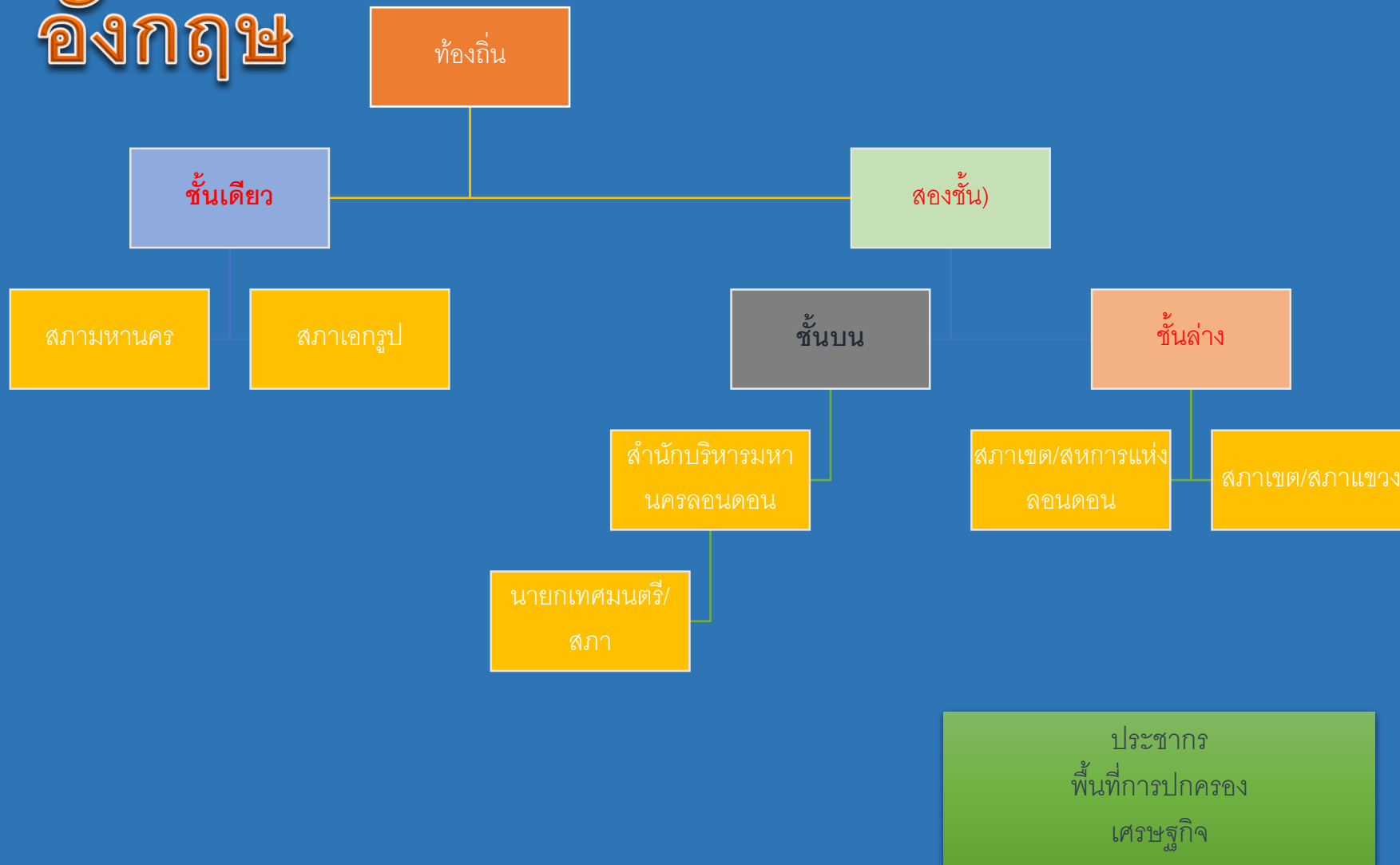
9 ภาค

6 เทศมณฑลมหานคร

35 เทศมณฑล

เกรเทอร์ลอนดอน

อังกฤษ

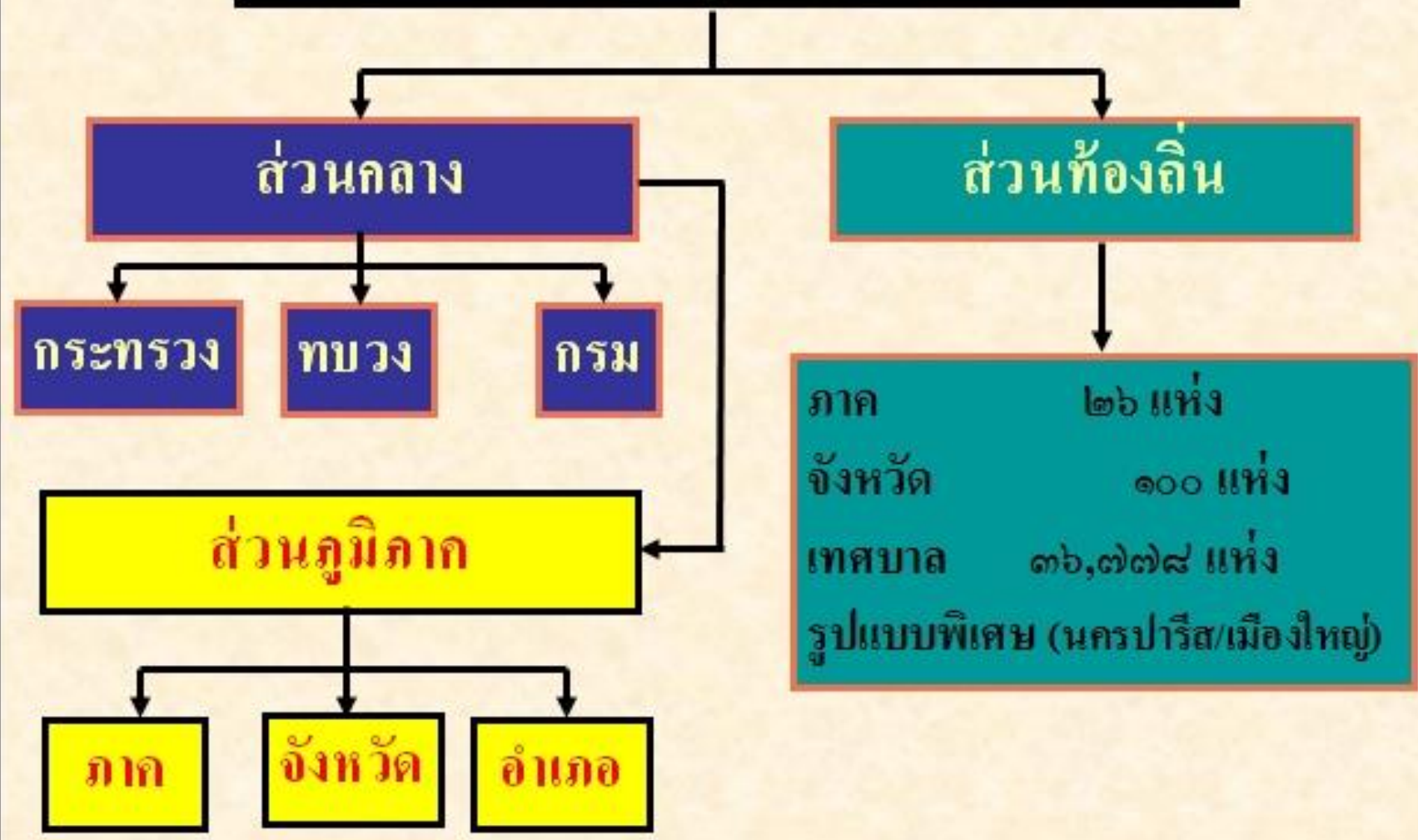
ฝรั่งเศส

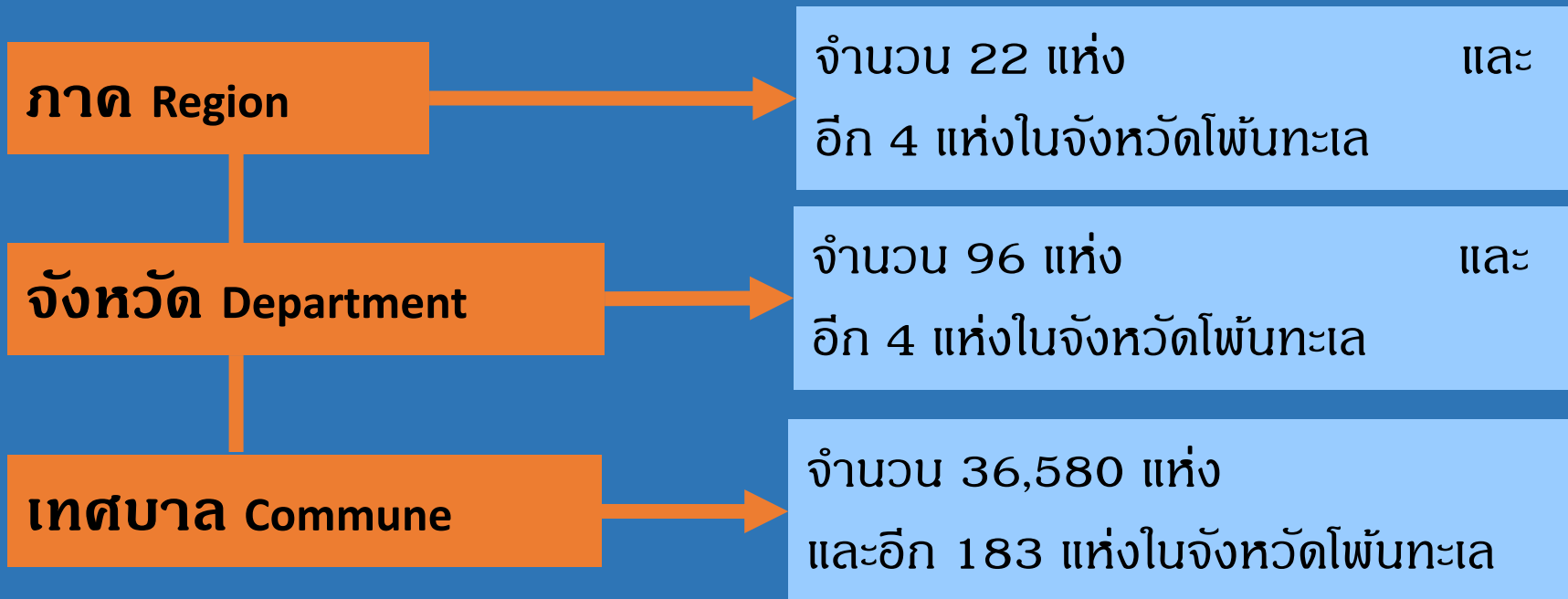
©1997 MAGELLAN GeographixSM
(805) 685-3100 www.maps.com

รูปแบบการปกครองของประเทศฝรั่งเศส

การปกครองท้องถิ่นของประเทศไทย

โครงสร้างการบริหารของ อปท.

การปกครองท้องถิ่นของ **ประเทศฝรั่งเศส**

โครงสร้างการบริหารของ อปท.

ภาค Region

สภาภาค

มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของ
ประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัดในภาค

องค์กรฝ่ายบริหาร

มาจากการเลือกตั้งจากสมาชิกสภา

**คณะกรรมการ
เศรษฐกิจและสังคม**

มีสมาชิก 40-110 คน มีวาระในการดำรงตำแหน่ง 6 ปี สมาชิกมี 4
ประเภท ได้แก่ ตัวแทนของวิสาหกิจ ตัวแทนสหภาพแรงงาน ตัวแทน
องค์กรที่มีส่วนร่วมการดำเนินกิจการของภาค ผู้ทรงคุณวุฒิด้าน
ต่าง ๆ ที่กำหนดกฎหมาย

การปกครองท้องถิ่นของประเทศไทย

โครงสร้างการบริหารของ อปท.

จังหวัด Department

ฝ่ายนิติบัญญัติ

ได้แก่ สมาชิกสภาจังหวัด มาจากการเลือกตั้งตามเขตที่เรียกว่า

ฝ่ายบริหาร

ได้แก่ ประธานสภา มาจากการเลือกตั้งของสมาชิกสภาจังหวัด อยู่ใน

คณะกรรมการธิการ

จังหวัด
มีสมาชิก 10-15 คน ประกอบด้วย (1) ประธานสภาจังหวัด (2) รองประธานสภา

การปกครองท้องถิ่นของประเทศไทย

โครงสร้างการบริหารของ อปท.

เทศบาล Commune

1

เทศบาลสภา

- มาจากการเลือกตั้งโดยตรง
- มีวาระในการดำรงตำแหน่ง 6 ปี

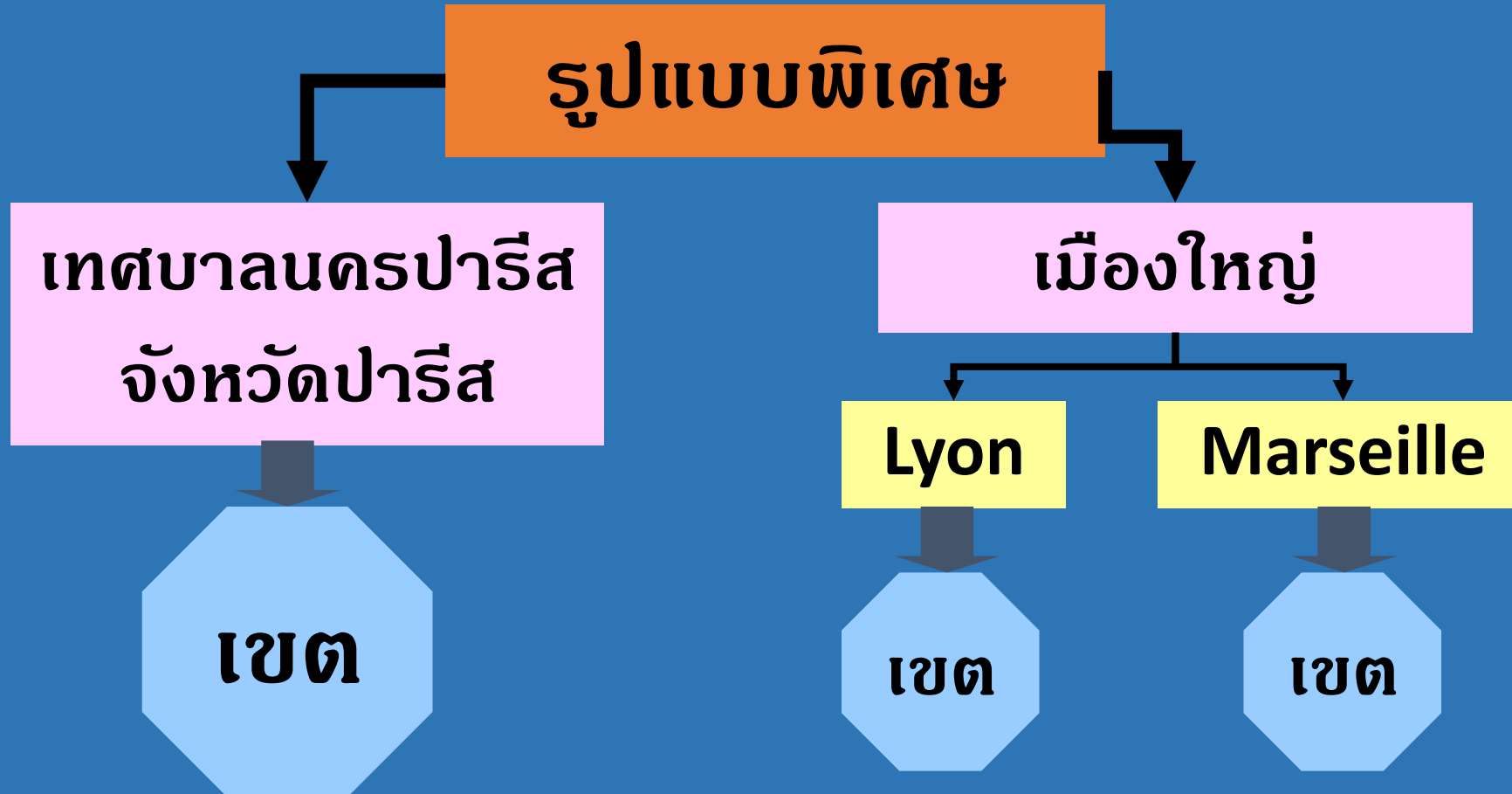
2

นายกเทศมนตรี

- มาจากการเลือกตั้งทางอ้อม
- ดำรงตำแหน่ง 2 อย่างคือ (1) เป็นผู้บริหาร (2) เป็นตัวแทนของรัฐส่วนกลาง
- ไม่ถูกเพิกถอนจากสมาชิกสภาเทศบาลได้
- มีเทศมนตรีเป็นผู้ช่วยอย่างน้อย 1 คน และอาจมีเทศมนตรีพิเศษได้

การปกครองท้องถิ่นของ **ประเทศฝรั่งเศส**

โครงสร้างการบริหารของ อปท.

สัปดาห์หน้า
ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไทย

การปกครองท้องถิ่นไทย

การเมืองการปกครอง ก่อนการเปลี่ยนแปลง

พ.ศ. 2475

รัชกาลที่ 5

- ทรงริเริ่มให้ประชาชนในท้องถิ่น ร่วมกับรัฐ ดูแลกิจการรักษาความสงบเรียบร้อยของท้องถิ่น
- พ.ศ. 2446 (พ.ศ. 2440) มีการเลือกผู้นำตามธรรมชาติเป็น "ผู้ใหญ่บ้าน" และให้ผู้ใหญ่บ้านเลือก "กำนัน" กันเอง

การเมืองการปกครอง
ก่อนการเปลี่ยนแปลง

พ.ศ. 2475

รัชกาลที่ 5

- พ.ศ. 2440 ร่วมจัดตั้งสุขาภิบาลเขตเมือง "สุขาภิบาลกรุงเทพฯ"
- ร.ศ. 124 (พ.ศ. 2448) ทรงสนับสนุนให้ราษฎรร่วมจัดตั้ง "สุขาภิบาลท่าฉลอม" ณ ตำบลท่าฉลอม จ.สมุทรสาคร (หัวเมือง)
- พ.ร.บ. จัดการสุขาภิบาล

วิพากษ์การปกครอง ส่วนท้องถิ่นสุขภาพตำบล

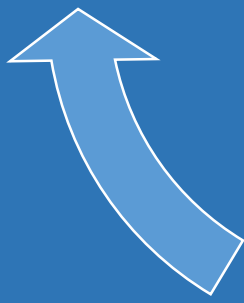
หน้าที่
การบริจาค

การมีส่วนร่วม ?

กระจายอำนาจ ?

การตรวจ

อิสระการบริหารงาน

ด้านบุคคล
ด้านงบประมาณ

พ.ร.บ.จัดการสุขาภิบาล ร.ศ.127 (2451)

โดยมีจุดมุ่งหมาย

....ให้ราษฎรในท้องถิ่นช่วยกันบริหารดำเนินงานเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง ถนนหนทาง ตลาด และอื่นๆในท้องถิ่น การป้องกันและรักษาโรคภัยไข้เจ็บแก่ราษฎร การดูแลรักษาทางสัญจรไปมา การศึกษาขั้นต้นของราษฎร.....

แบ่งสุขาภิบาล เป็น 2 ประเภท

สุขาภิบาลเมือง ในเขตเมือง ที่ตั้ง

สุขาภิบาลกลางจังหวัด ในเขตตำบล

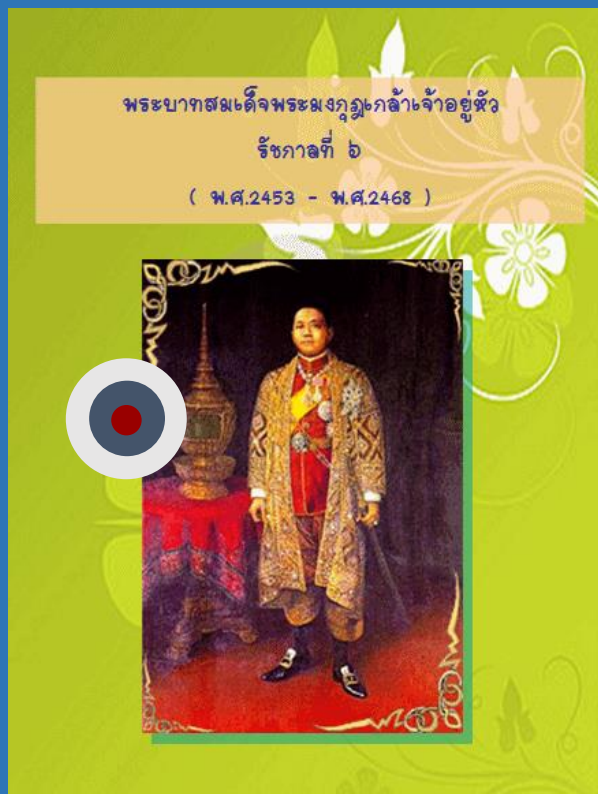
สรุป

ทรงวางรากฐานการปกครอง
ตนเองของชุมชน

การเมืองการปกครอง ก่อนการเปลี่ยนแปลง **พ.ศ.2475**

รัชกาลที่ 6

พ.ศ.2453 - 2468

- จัดตั้งสภาประชาธิปไตยระดับชาติเรียกว่า "ดุสิตสภา" เพื่อส่งเสริมขบวนการประชาธิปไตย
- อนุรักษ์ระบอบการปกครองท้องถิ่น ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ

การเมืองการปกครอง ก่อนการเปลี่ยนแปลง

พ.ศ.2475

รัชกาลที่ 7

....ข้าพเจ้าเห็นว่า สิทธิเลือกตั้งของประชาชน ควรจะเริ่มต้นที่การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล ประชาชนควรมีสหทธิมีเสียงในกิจการท้องถิ่น ข้าพเจ้าเห็นว่า เป็นการผิดพลาด ถ้าเราจะมี การปกครองระบบรัฐสภา ก่อนที่ประชาชนจะมีโอกาสเรียนรู้และมีประสบการณ์อย่างดีเกี่ยวกับการใช้สิทธิเลือกตั้งในกิจการปกครองท้องถิ่น.....

การเมืองการปกครอง
ก่อนการเปลี่ยนแปลง

พ.ศ.2475

รัชกาลที่ 7

*Richard D. Craig
(2470)*

การเมืองการปกครอง
ก่อนการเปลี่ยนแปลง

พ.ศ. 2475

รัชกาลที่ 7

- ทรงสนพระทัยรูปแบบการปกครอง
- สนองแบบ "เทศบาล" จัดตั้ง
- ยกระดับสุขาภิบาลเป็น "เทศบาล"

สรุปลักษณะ **ทั้งหมด** การเมืองการปกครองไทย หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นแบบ "อำมาตยาธิปไตย" (Bureaucratic Policy)

การเมืองการปกครอง

หลังการเปลี่ยนแปลง

การปกครอง

พ.ศ.2476

คณะราษฎรมีนโยบายในการกระจาย

อำนาจสู่ท้องถิ่น ผ่าน พ.ร.บ.จัด

แบ่งเทศบาลออกเป็น 3 แบบ

ระบอบเทศบาล

คือ เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล

แบ่งเทศบาลออกเป็น 2 องค์การ

คือ สภาเทศบาล และคณะเทศมนตรี

การเมืองการปกครอง หลังการเปลี่ยนแปลง

การปกครอง

พ.ศ.2495

● จอมพล ป.พิบูลสงคราม นำเอา
รูปแบบสุขาภิบาลมาใช้อีกครั้ง ผ่าน
กำหนดหลักเกณฑ์

- พ.ร.บ. สุขาภิบาล พ.ศ.2495
- เป็นที่ตั้งของ ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอ หรือ
 - ชุมชนที่มีประชากรกว่า 100 ครัวเรือน หรือ มีราษฎรอย่างน้อย
 - กรรมการบริหารประกอบด้วย
 - กรรมการโดยตำแหน่ง
 - กรรมการโดยการแต่งตั้ง → ให้นายอำเภอเป็นประธานคณะกรรมการสุขาภิบาล
 - กรรมการโดยการเลือกตั้ง → ให้ปลัดอำเภอคนหนึ่งเป็นปลัดสุขาภิบาล

การเมืองการปกครอง
หลังการเปลี่ยนแปลง

การปกครอง

พ.ศ.2498-2499

- พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วน
- จังหวัด (อนค.)
พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วน
ตำบล (อนค. - กำนัน)

ฝ่ายบริหาร = ข้าราชการ

การเมืองการปกครอง หลังการเปลี่ยนแปลง

การปกครอง

พ.ศ. 2509

รัฐบาล จอมพล ถนอม กิตติขจร

ยุบ อบต. ตั้งคณะกรรมการสภา

ตำบลขึ้นแทน

กรรมการบริหารประกอบด้วย

- กรรมการโดยตำแหน่ง คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบล
- กรรมการโดยการแต่งตั้ง คือ ครู ซึ่งนายอำเภอแต่งตั้ง
- กรรมการโดยการเลือกตั้ง คือ ราษฎรจากหมู่บ้านละ 1 คน

การเมืองการปกครอง หลังการเปลี่ยนแปลง

การปกครอง

พ.ศ. 2515

ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335

- รวมเทศบาลกรุงเทพกับเทศบาล
ธนบุรีเข้าด้วยกันกลายเป็น
- ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (มหานคร) มาจาก
- การแต่งตั้งมีวาระ 4 ปี
ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มาจากการ
เลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในปี

๑๑๑ เมษายน ๒๕๑๕

การเมืองการปกครอง

หลังการเปลี่ยนแปลง

การปกครอง

พ.ศ.2521

กำเนิดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษครั้งแรก

ตรา “พระราชบัญญัติเมืองพัทยา”

การบริหารเมืองพัทยา
องค์กร

แบ่งออกเป็น 2

• สภาเมืองพัทยา

• ฝ่ายบริหารสภาเมืองพัทยา

8 + 9

มีสมาชิก 2 ประเภทได้แก่

- ประเภทเลือกตั้ง
- ประเภทแต่งตั้ง

• “นายกเมืองพัทยา” มาจากเลือกตั้งของสมาชิก

• “ปลัดเมืองพัทยา” มาจากการแต่งตั้งโดยสภาเมืองพัทยา

การเมืองการปกครอง หลังการเปลี่ยนแปลง

การปกครอง

พ.ศ.2535-2539

สังคมไทยเริ่มต้นตัวในนโยบายการปรับปรุง การปกครองท้องถิ่น

1. ให้สมาชิกสภาจังหวัด(สจ.)เลือกนายก อบจ.
2. สตรีสามารถดำรงตำแหน่งปลัดอำเภอคนแรกได้ในปี พ.ศ.2536
3. สตรีสามารถดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการได้คนแรกในปี พ.ศ.2537
4. รัฐบาลเสนอร่าง พ.ร.บ.สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล
5. สตรีสามารถดำรงตำแหน่งนายอำเภอคนแรกในปี พ.ศ.2539

การเมืองการปกครอง หลังรัฐธรรมนูญ

พ.ศ.2540

พ.ศ.2540-2542

- ออก พ.ร.บ. องค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2540
- ออก พ.ร.บ. ยกเลิก พ.ร.บ. สุขาภิบาล พ.ศ.2495
- ออก พ.ร.บ.เปลี่ยนแปลงฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ.2542
- แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 ด้านโครงสร้างสมาชิกและการบริหาร
- แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. องค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2540 ในการเพิ่มอำนาจหน้าที่ อบจ.
- แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. เทศบาล พ.ศ.2536 กำหนดการเลือกตั้งและวาระของนายกเทศมนตรี
- ออก พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา

การเมืองการปกครอง หลังรัฐธรรมนูญ

พ.ศ.2540

พ.ศ.2543-2546

กฎหมายที่กำหนดทิศทางของ อปท.ตามรัฐธรรมนูญ 2540

- พ.ร.บ.กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542
- พ.ร.บ.ระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542
- พ.ร.บ.ว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ.2542
- พ.ร.บ.ว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2542
- พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545
- ปรับปรุงแก้ไข พ.ร.บ.ต่างๆ ให้ผู้บริหารท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนและไม่เกิน 2 สมัย

การเมืองการปกครอง ตามรัฐธรรมนูญ

พ.ศ. 2550

1. ประเด็นหลักความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำ
บริการสาธารณะโดยรัฐมีหน้าที่ส่งเสริมการดำเนินการให้มีความ
อิสระ

2. ประเด็นการกำกับดูแลท้องถิ่น (มาตรา 282)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องกำหนดมาตรฐานกลาง

3. ประเด็นการกำหนดการส่งเสริมและช่วยเหลือให้ อปท. มีความเข้มแข็ง ในการบริหารงาน

การเมืองการปกครอง
ตามรัฐธรรมนูญ

พ.ศ.2550

4. ประเด็นโครงสร้าง อปท.(มาตรา 284)
5. ประเด็นอำนาจหน้าที่ของ อปท. (มาตรา 283)และตาม พ.ร.บ. กำหนดแผนฯ
6. ประเด็นการจัดเก็บภาษีและรายได้ (มาตรา 283)
7. ประเด็นเรื่องการบริหารงานบุคคล ของ อปท. (มาตรา 288)

หมวดที่ 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญ 2550

ให้มีมาตรฐานกลางเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเลือกไปปฏิบัติได้ รวมทั้งมีกลไกตรวจสอบการดำเนินงานโดยประชาชนเป็นหลัก (ม.282)

รัฐธรรมนูญ 2540

(ไม่มีบทบัญญัตินี้)

รัฐธรรมนูญ 2550

ให้มีการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ที่มีโครงสร้างการบริหารที่แตกต่างจากที่บัญญัติไว้ก็ได้ แต่ผู้บริหารต้องมาจากการเลือกตั้ง (ม.284)

รัฐธรรมนูญ 2540

(ไม่มีบทบัญญัตินี้)

รัฐธรรมนูญ 2550

ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การกระทำใดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผลกระทบต่อประชาชนในท้องถิ่น ต้องมีการแจ้งข้อมูลรายละเอียดให้ทราบเป็นเวลาพอสมควร และหากมีการร้องขอต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นก่อน หรือให้ลงประชามติก่อนดำเนินการ (ม.287)

รัฐธรรมนูญ 2540

(ไม่มีบทบัญญัตินี้)

รัฐธรรมนูญ 2550

ให้พนักงานส่วนท้องถิ่นเป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่น และมีองค์กรพิทักษ์ระบบคุณธรรมของข้าราชการส่วนท้องถิ่นเพื่อสร้างระบบคุ้มครองคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารบุคคล (ม.288)

รัฐธรรมนูญ 2540

(ไม่มีบทบัญญัตินี้)

Quiz

๑.อธิบายลักษณะของ “การปกครองส่วนท้องถิ่น” ให้เข้าใจพอสังเขป?

๒.การปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยสามารถปกครองตัวเองได้โดยอิสระ ปราศจากการกำกับโดยอำนาจของรัฐส่วนกลางได้หรือไม่ เพราะเหตุใด?

๓.การปกครองท้องถิ่นของต่างประเทศสามารถนำเรื่องใดมาปรับใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยได้ จงยกตัวอย่างและอธิบาย?

Quiz

๑.อธิบายประวัติความเป็นมาในการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของ“การปกครองส่วนท้องถิ่นไทย” ให้เข้าใจพอสังเขป?

๒.การปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยสามารถปกครองตัวเองได้โดยอิสระปราศจากการกำกับโดยอำนาจของรัฐส่วนกลางได้หรือไม่ เพราะเหตุใด?

การจัดรูปแบบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นไทย

- โครงสร้างการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นของไทย
- องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)
- เทศบาล
- องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)
- กรุงเทพมหานคร
- เมืองพัทยา

“ในประเทศที่พัฒนาแล้ว ระบบการปกครองท้องถิ่นเกิดขึ้นก่อนที่จะมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย และการปกครองท้องถิ่นของประเทศที่พัฒนาแล้ว จะเป็นพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย.....

ถ้าเราลองเปรียบเทียบการปกครองท้องถิ่นของไทยกับประเทศที่พัฒนาแล้ว เราก็จะพบว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่ไม่มีพื้นฐานของการปกครองท้องถิ่นที่เป็นอิสระมาก่อน และตามประวัติศาสตร์ของประเทศไทยเราเป็นประเทศที่รวมอำนาจไว้กับส่วนกลางมาโดยตลอด

อมร จันทรมบูรณ์

คอนสตีติวชันแนลลิสต์ ทางออกของประเทศไทย,

หัวข้อที่ 1

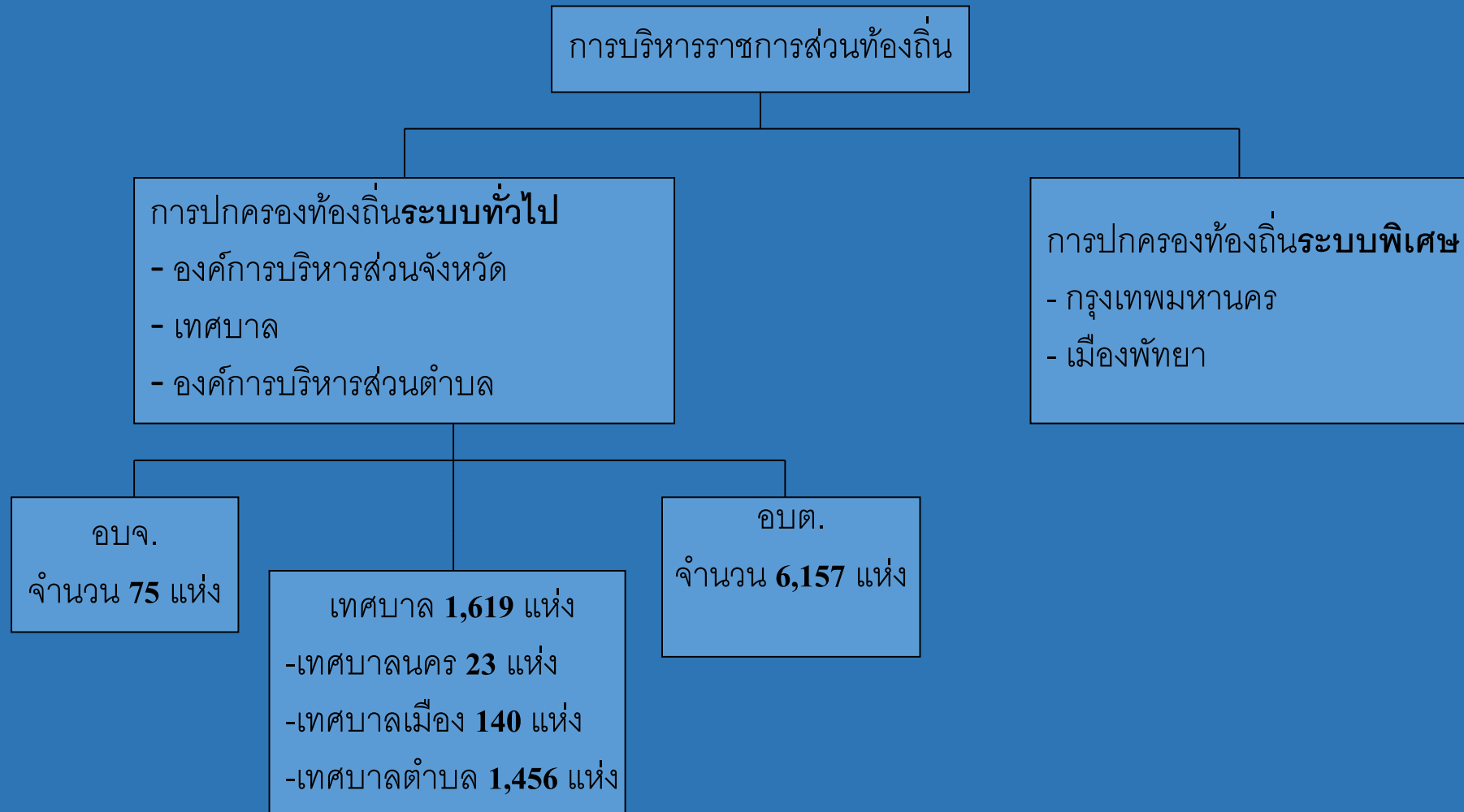
โครงสร้างการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นของไทย

การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น (Local Administration) ถือได้ว่าเป็นการบริหารราชการตามหลักการกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization) ที่รัฐบาลเป็นผู้กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้บริหารราชการในการจัดทำบริการสาธารณะ มีผู้บริหาร และสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนในเขตพื้นที่ และมี การกำกับดูแลของรัฐบาลโดยผ่านทางจังหวัด และอำเภอ

การจัดตั้งองค์กรส่วนท้องถิ่นจะมีองค์ประกอบหลัก ได้แก่ เป็นองค์กรนิติบุคคล มีพื้นที่และขอบเขตการปกครองที่แน่นอน รวมทั้งมีอำนาจในการกำหนดนโยบาย และออกข้อบังคับเพื่อให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้นๆได้ นอกจากนี้ยังมีสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้บริหารมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นการกระจายอำนาจหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะของส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้แก่ส่วนท้องถิ่น โดยมีรายได้เป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง ซึ่งมาจากการจัดหารายได้ด้วยตนเอง และจากเงินอุดหนุนของรัฐบาล รวมทั้งมีอิสระในการปกครองตนเอง สามารถใช้ดุลยพินิจภายในขอบเขตของกฎหมายที่ได้ให้อำนาจหน้าที่ไว้

ในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยมี 2 ระบบ ได้แก่ **ระบบทั่วไป** ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นรูปแบบการปกครองที่ใช้เหมือนกันทั่วประเทศ และการปกครองท้องถิ่น**ระบบพิเศษ 2 รูปแบบ** ได้แก่ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา สำหรับโครงสร้างการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นทั้งระบบแสดงได้ดังภาพต่อไปนี้

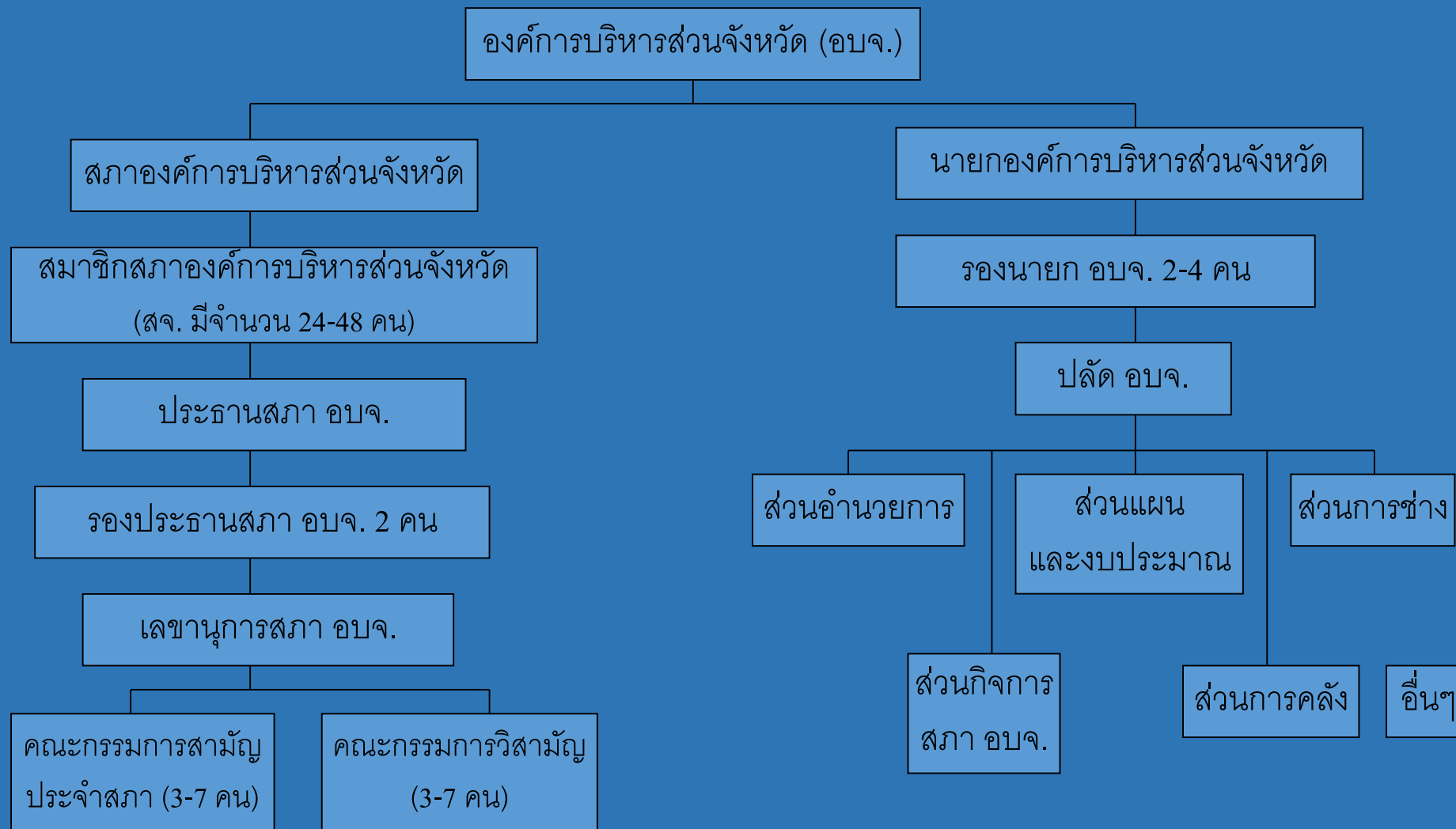
หัวข้อที่ 2

องค์การบริหารส่วนจังหวัด

องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระบบทั่วไป ซึ่งเป็นระบบที่ใช้ในจังหวัดต่างๆ ทุกจังหวัด มีพื้นที่รับผิดชอบเต็มพื้นที่ของจังหวัด อำนาจหน้าที่หลักประกอบด้วย การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด สนับสนุนสภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น ประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่และแบ่งสรรเงินให้แก่สภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นตามที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่คุ้มครองดูแล บำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตจังหวัดนั้นๆ ฯลฯ การจัดระเบียบบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในขณะนี้ เป็นไปตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2546

1. โครงสร้างองค์การบริหารส่วนจังหวัด

การจัดระเบียบการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในขณะนี้ เป็นไปตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2546 โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีโครงสร้างองค์การแสดงได้ดังนี้

จากโครงสร้างองค์การ การบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ประกอบด้วยองค์กรที่สำคัญ 2 องค์กร คือ สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นฝ่ายบริหาร องค์กรทั้งสองมีลักษณะ และวิธีดำเนินงาน โดยสรุปได้ดังนี้

1.1 **สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด** มีสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ซึ่งจะมีจำนวนมากน้อยเท่าใดนั้นจะกำหนดจากจำนวนประชาชนในแต่ละจังหวัด โดยกำหนดจากหลักฐานทะเบียนราษฎรที่ประกาศในที่สุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้ง ดังนี้

จำนวนประชาชนในจังหวัด	จำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด (คน)	จำนวนรองนายก อบจ. (คน)
ไม่เกิน 500,000 คน	24	2
500,001 – 1,000,000 คน	30	2
1,000,001 – 1,500,000 คน	36	3
1,500,001 – 2,000,000 คน	42	3
ตั้งแต่ 2,000,001 ขึ้นไป	48	4

สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดประกอบด้วย ประธานสภา รองประธานสภา และสมาชิกสภา โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะเลือกกันเอง โดยเลือก 1 คนเป็นประธานสภา และเลือกอีก 2 คนเป็นรองประธานสภา สมาชิกสภา อบจ. อยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี ซึ่งผู้สมัครสมาชิก อบจ. จะต้องมีความสมบูรณ์ทุกประการ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนด

สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีหน้าที่ทางด้านนิติบัญญัติ และควบคุมฝ่ายบริหาร รวมทั้งควบคุม ตรวจสอบการบริหารงานของฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย

1.1.1 **หน้าที่ด้านนิติบัญญัติ** มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนจังหวัด รวมทั้งข้อบัญญัติชั่วคราวขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ข้อบัญญัติดังกล่าวนี้ องค์การบริหารส่วนจังหวัด กำหนดขึ้นเพื่อใช้ในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในเขตพื้นที่ของจังหวัดนั้นๆ

1.1.2 **หน้าที่ด้านการควบคุมฝ่ายบริหาร** แม้ว่านายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะต้องบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับ และบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแล้วก็ตาม แต่หากเกิดข้อสงสัยในการบริหารราชการ สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจใช้วิธีการตั้งกระทู้ถาม หรืออาจตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือพิจารณาสอบสวนเรื่องราวต่างๆ ที่อยู่ในวาระของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น

1.1.3 **หน้าที่ทางการควบคุมตรวจสอบการบริหารงานของฝ่ายบริหาร** ในแต่ละปีฝ่ายบริหารจะต้องจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เรียกว่า ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี รวมทั้งร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม เสนอต่อสภาฯ พิจารณา ทั้งนี้ร่างข้อบัญญัติดังกล่าวถือได้ว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า แผนงานโครงการพัฒนาต่างๆ ที่ฝ่ายบริหารได้กำหนดขึ้นนั้นสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชนหรือไม่ และการใช้จ่ายเงินงบประมาณตามแผนงานโครงการต่างๆ เป็นไปด้วยความประหยัดและมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด หากสภาฯ เห็นว่ามีข้อผิดพลาด ขาดตกบกพร่องหรือขัดแย้งกับกฎหมายก็ท้วงติงให้แก้ไขให้สมบูรณ์ถูกต้อง ก่อนนำไปใช้จ่าย และหากร่างข้อบัญญัติดังกล่าวมิได้เป็นเพื่อแก้ไขปัญหาหรือไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน สภาฯอาจพิจารณาไม่รับหลักการ ซึ่งกรณีนี้ผู้ว่าราชการจังหวัดจะแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่งให้ปรับปรุงแก้ไขร่างข้อบัญญัติดังกล่าวแล้วคืนให้แก่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นำเข้าสู่สภาฯ พิจารณาภายใน 7 วัน หากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่ดำเนินการภายในกำหนด ผู้ว่าราชการจังหวัดจะได้รายงานต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อสั่งให้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพ้นจากตำแหน่ง

1.2 **นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด** ทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหารที่มาจาก การเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน เป็นผู้นำองค์การ และมีหน้าที่บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับต่างๆ ทั้งมีอำนาจในการแต่งตั้งผู้ที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม เช่นเดียวกับผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ เพื่อช่วยปฏิบัติหน้าที่ตามที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมอบหมาย และยังสามารถแต่งตั้ง เลขานุการและที่ปรึกษาเพื่อช่วยบริหารกิจการแต่ต้องรวมกันแล้วไม่เกิน 5 คน ทั้งนี้คณะผู้บริหารที่นายกฯ แต่งตั้งจะต้องไม่เป็นสมาชิกสภาฯ โดยนายกฯ จะมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี และดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน 2 วาระไม่ได้

ในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด คณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจะจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารกิจการ และการดำเนินงานตามแผนพัฒนานั้น จะอยู่ภายใต้การกำกับดูแล และตรวจสอบของสภาฯ การบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนี้ นายกฯ และรองนายกฯ จะเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการ และลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยมีปลัดฯ เป็นผู้บังคับบัญชารองจากนายกฯ และรองนายกฯ สำหรับคุณสมบัติของผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด กฎหมายได้กำหนดคุณสมบัติทั่วไป และไม่มีลักษณะต้องห้าม

เช่น ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 30 ปี จบการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป มีสัญชาติไทยโดยการเกิด มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 1 ปี เป็นต้น

1.3 โครงสร้างการบริหารงานองค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีการแบ่งส่วนราชการบริหารงาน ดังนี้

1.3.1 ส่วนอำนวยการ หรือสำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไป รวมทั้งราชการใดๆ ที่มีได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการใดโดยเฉพาะ กำกับและเร่งรัดการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นไปตามนโยบายและแผนปฏิบัติการ

1.3.2 ส่วนแผนและงบประมาณ หรือกองแผนและงบประมาณ รับผิดชอบงานวิเคราะห์นโยบายและแผน จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ประสานงานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด การจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ขออนุมัติดำเนินการตามข้อบัญญัติ การโอนเงินงบประมาณ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงงบประมาณโดยการเงินอุดหนุน และงานพัฒนารายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

1.3.3 ส่วนกิจการสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือกองกิจการสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด รับผิดชอบงานการประชุมของสภาฯ งานติดตามผลการปฏิบัติงานตามที่สภาฯ มีมติ งานระเบียบและทะเบียนประวัติรวมทั้งสิทธิและสวัสดิการของสมาชิกสภาฯ งานเลขานุการสภาฯ ประธานสภาฯ และรองประธานสภาฯ และงานส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น

1.3.4 **ส่วนการคลัง หรือกองคลัง** รับผิดชอบด้านการเงิน การบัญชี ทรัพย์สิน พัสดุและระเบียบการคลังขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

1.3.5 **ส่วนการช่าง หรือกองช่าง** รับผิดชอบในการสำรวจออกแบบ การควบคุมงาน การก่อสร้าง และควบคุมฝ่ายเครื่องจักร รวมทั้งการป้องกันสาธารณภัย

1.3.6 **กองอื่น ๆ** ตามความต้องการและเหมาะสมขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เช่น กองสาธารณสุข กองกิจการขนส่ง กองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กองพัสดุและทรัพย์สิน เป็นต้น ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดสามารถจัดตั้งได้ตามความจำเป็น และเหมาะสมกับการให้บริการสาธารณะ

2. อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่สำคัญ 2 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่องการกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดระเบียบบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยมีสาระสำคัญดังนี้

2.1 พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3)

พ.ศ. 2546 ประกอบด้วย การมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการภายในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด เช่น การตราข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมาย การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด การสนับสนุนสภาพตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นในรูปแบบอื่น รวมทั้งการแบ่งสรรเงินให้ตามที่กฎหมายกำหนด นอกจากนี้การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย

2.2 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ที่สำคัญ เช่น การจัดทำระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งสอดคล้องและคล้ายคลึงกับหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลในส่วนกลางกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะเกิดขึ้นใน 2 ลักษณะ ได้แก่ ความสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นการร่วมมือประสานงานกันและสนับสนุน ส่งเสริมการปฏิบัติงาน กับความสัมพันธ์ในลักษณะของการใช้อำนาจกำกับดูแลการปกครอง ส่วนท้องถิ่น กล่าวคือ

3.1 ความสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นความร่วมมือ ประสานงาน และสนับสนุน ส่งเสริมการปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์ในลักษณะนี้เกิดขึ้นได้หลายลักษณะ เช่น การจัด ฝึกอบรม การประชุมเพื่อกระตุ้นเตือนหรือส่งเสริมให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเกิดการ ปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพในการทำงาน การให้คำแนะนำ คำปรึกษาในด้าน กฎหมาย ระเบียบ ข้อกำหนดต่างๆ และงานด้านวิชาการ รวมทั้งการอุดหนุนทางด้าน งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ

3.2 ความสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นการใช้อำนาจกำกับดูแลของรัฐบาล แม้ว่า บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญในหมวดที่ว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่นจะให้อิสระในการ กำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหารการคลัง การบริหารงานบุคคล และอำนาจหน้าที่ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดไว้เฉพาะแล้วก็ตาม แต่ทว่ารัฐบาลในส่วนกลางสามารถกำกับ ดูแลองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยกระทำได้ใน 4 ด้าน ดังนี้

3.2.1 การกำกับดูแลสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด กล่าวคือ เมื่อสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้พิจารณาผ่านร่างข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแล้ว จะต้องเสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดให้ความเห็นชอบก่อนที่จะประกาศใช้ได้ รวมทั้งในกรณีที่เกิดความขัดแย้งระหว่างสภาฯ กับนายกฯ ผู้ว่าราชการจังหวัดมีหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาด เป็นต้น

3.2.2 การกำกับดูแลการบริหารงานบุคคล ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการกลางของท้องถิ่น และคณะกรรมการระดับจังหวัดในลักษณะโครงสร้างแบบไตรภาคีที่ประกอบด้วย ข้าราชการส่วนกลาง ข้าราชการส่วนภูมิภาค ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารหรือพนักงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดรับผิดชอบการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

3.2.3 การกำกับดูแลการเงินการคลังขององค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยรัฐบาลในส่วนกลางจะวางแนวทางปฏิบัติงานทางด้านงบประมาณ การเงิน การคลัง เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินการ รวมทั้งการกำหนดเงื่อนไขของการขอรับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลด้วย

3.2.4 การกำกับดูแลด้านการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยรัฐบาลในส่วนกลางจะเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์แนวทางการปฏิบัติงาน รวมทั้งการตรวจสอบดูแลให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว

4. การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

โดยปกติการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้นจะมุ่งเน้นการบริหารงานใน 3 ด้านหลัก ได้แก่ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานคลัง และการบริหารงานบุคคล ซึ่งมีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

4.1 การบริหารงานทั่วไป โดยนายกฯ และรองนายกฯ จะเป็นผู้กำหนดนโยบายและแนวทางการบริหารงานตามที่ได้แถลงไว้ต่อสภาฯ และมีข้อบัญญัติเป็นกลไกสำคัญในการบริหารงานให้สำเร็จตามนโยบายของฝ่ายบริหารโดยมีปลัดฯ รองปลัดฯ ข้าราชการ และลูกจ้างเป็นผู้นำนโยบายการบริหารงานไปปฏิบัติให้เกิดผล และเป็นการตอบสนองของความต้องการและข้อเรียกร้องของประชาชน

4.2 การบริหารงานคลัง มีกระบวนการดำเนินงานที่เริ่มจากการจัดทำงบประมาณ การอนุมัติงบประมาณ การบริหารงบประมาณ การควบคุมงบประมาณ การรายงานการใช้จ่ายงบประมาณ การตรวจสอบและการประเมินผล ทั้งนี้รายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจะจัดเก็บจาก (1) ภาษีอากร (2) รายได้ที่มีใช้ภาษีอากร เช่น ค่าธรรมเนียมรายได้จากทรัพย์สิน รายได้จากสาธารณูปโภคและการพาณิชย์ (3) รายได้จากการลงทุน และ (4) รายได้จากเงินอุดหนุนจากรัฐบาล ส่วนรายจ่ายจะมีรายจ่ายตามงบประมาณ คือ รายจ่ายงบกลาง และรายจ่ายตามแผนงาน เป็นต้น

4.3 การบริหารงานบุคคล ยึดหลักที่สำคัญ 4 ประการ (1) การวางแผน อัตรากำลังของข้าราชการและลูกจ้าง (2) การบริหารงานบุคคลโดยระบบคุณธรรม (3) มีองค์การบริหารงานบุคคลทำหน้าที่ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งและพ้นจากตำแหน่งของข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้แก่ คณะกรรมการข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด “ ก.จ.จ.” และ (4) มีองค์การกำหนดมาตรฐานการบริหารงานบุคคลของข้าราชการส่วนจังหวัด ได้แก่ คณะกรรมการกลางข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด “ ก.จ.” ซึ่งมีหน้าที่กำหนดมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด และลูกจ้างในจังหวัดนั้นๆ

นอกจากนี้ในส่วนกลางยังมีคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น “ ก.ถ.” ทำหน้าที่กำหนดมาตรฐานกลางการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น รวมทั้งแนวทางในการรักษาระบบคุณธรรม และแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นด้วย

โดยสรุป องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ในปัจจุบันมี 75 แห่ง โดยมีสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นฝ่ายบริหาร ทั้ง 2 ฝ่ายมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตจังหวัด มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้จัดตั้งขึ้นครั้งแรกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 มีฐานะเป็นนิติบุคคล นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีหน้าที่ดำเนินกิจการภายในเขตพื้นที่รับผิดชอบ เช่น การตราข้อบัญญัติที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และสนับสนุนสภาตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ในการพัฒนาท้องถิ่น เป็นต้น

เทศบาล

“ บรรดาสถาบันการเมืองการปกครองท้องถิ่นดังกล่าวนี้ นับว่าเทศบาลเป็นสถาบันที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเป็นหน่วยการปกครองที่จัดตั้งขึ้นในชุมชนที่มีความเจริญนานาประเทศต่างประสบความสำเร็จในการใช้เทศบาลเป็น “ เครื่องมือ ” ที่สำคัญในการปกครองประเทศให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เทศบาลมีความสำคัญในฐานะสถาบันที่มี “ ความจำเป็น ” สำหรับการปกครองประเทศของบรรดาประเทศที่พัฒนาทั้งหลาย ”

ประยัต หงส์ทองคำ การปกครองท้องถิ่น,

เทศบาลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตชุมชนเมือง การจัดตั้งเทศบาลไม่ได้ทำที่วราชอาณาจักร แต่จัดตั้งขึ้นเป็นแห่งๆ ไป ตามแต่รัฐบาลจะเห็นสมควรยกฐานะท้องถิ่นขึ้นเป็นเทศบาลโดยการตราพระราชกฤษฎีกา ยกฐานะท้องถิ่นขึ้นเป็นเทศบาลเป็นแห่งๆ ไป ในปัจจุบันเทศบาลมี 3 ประเภท ได้แก่ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร แต่การที่รัฐบาลจะยกฐานะท้องถิ่นใดขึ้นเป็นเทศบาลประเภทใดนั้น จะพิจารณาจากองค์ประกอบทางด้านจำนวนประชากรในท้องถิ่นนั้นๆ ความเจริญทางเศรษฐกิจหรือรายได้ของท้องถิ่น และการพัฒนาความเจริญภายในท้องถิ่น ในการยกฐานะของท้องถิ่นเป็นเทศบาลนั้น ในพระราชกฤษฎีกาการจัดตั้งเทศบาลจะต้องระบุชื่อและเขตของเทศบาลนั้นไว้ด้วย พร้อมทั้งต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของเทศบาลแต่ละประเภทตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

ประเภทของเทศบาล

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ.2546 มีเทศบาล 3 ประเภท ได้แก่ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร แต่ละประเภทมีสาระสำคัญโดยสรุปดังนี้ (ประยูร กาญจนดุล, 2545 : 30-31)

1. **เทศบาลตำบล** ได้แก่ ท้องถิ่นซึ่งมีพระราชกฤษฎีกายกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบลตามดุลยพินิจของรัฐบาล โดยกฎหมายมิได้กำหนดไว้ว่าจะต้องมีจำนวนราษฎร และรายได้ของท้องถิ่นเป็นเท่าใด ดังนั้นท้องถิ่นใดที่รัฐบาลเห็นสมควรยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบลก็สามารถทำได้ตามความเหมาะสม

2. **เทศบาลเมือง** มี 2 ชนิด ได้แก่

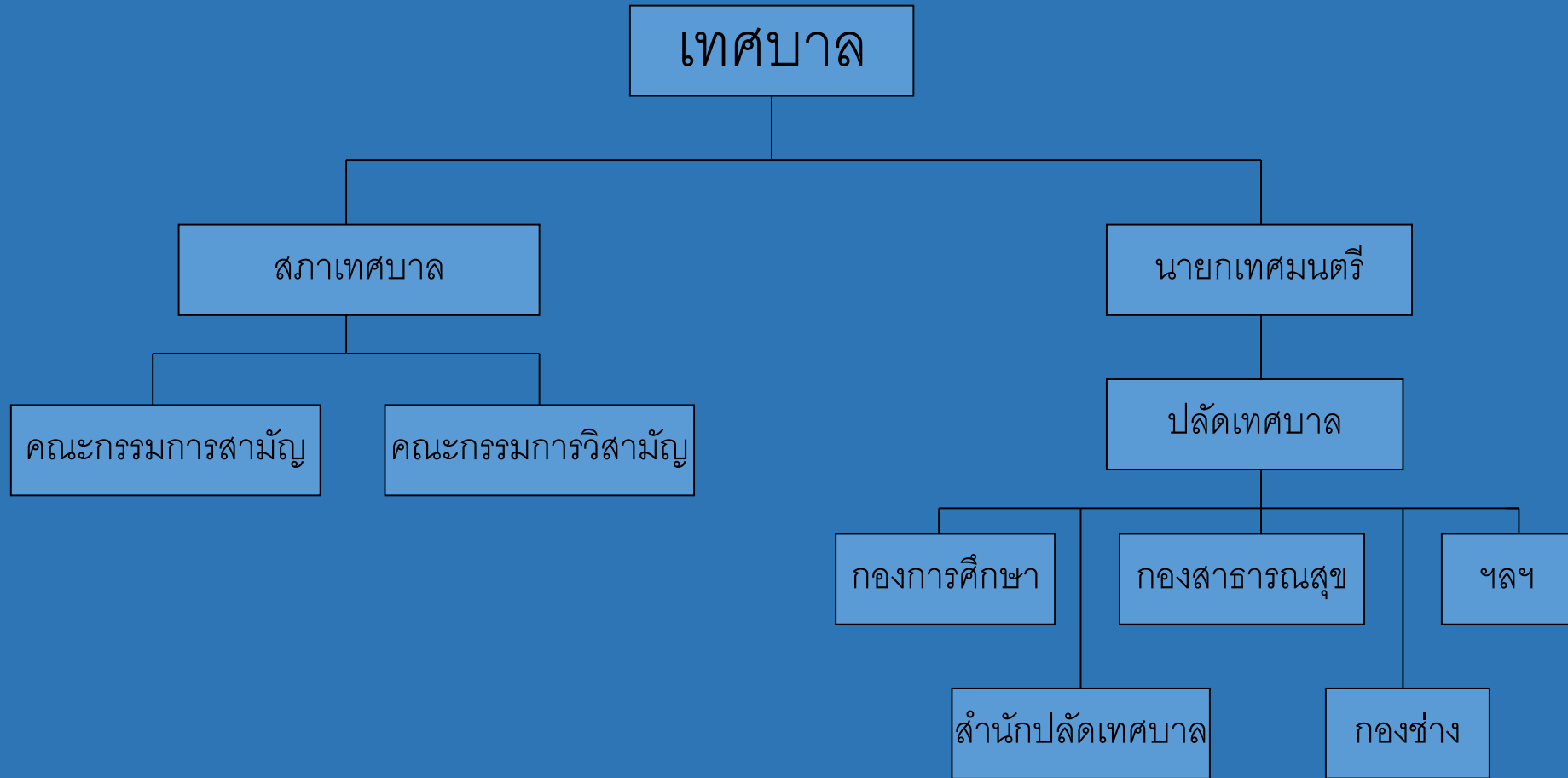
2.1 ท้องถิ่นที่เป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัดทุกแห่ง แม้ว่าในปัจจุบันศาลากลางของบางจังหวัดอาจย้ายออกไปนอกเขตชุมชนเมืองไปตั้งในบริเวณศูนย์ราชการก็ตาม บริเวณที่ตั้งของศาลากลางใหม่นั้นจะจัดตั้งเป็นเทศบาลตำบลไม่ได้ แต่อาจตั้งเป็นเทศบาลนครได้ ถ้ามีประชากร รายได้ท้องถิ่น และการพัฒนาความเจริญภายในท้องถิ่นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดของเทศบาลนคร

2.2 ท้องถิ่นชุมชน ที่มีราษฎรตั้งแต่ 10,000 คนขึ้นไป มีรายได้พอควรแก่การปฏิบัติหน้าที่ของเทศบาลเมือง ตามกฎหมายเทศบาลกำหนดไว้ รัฐบาลก็สามารถจะจัดตั้งเทศบาลเมืองได้โดยยกพระราชกฤษฎีกาการจัดตั้งเทศบาลเมือง ซึ่งจะระบุชื่อและเขตเทศบาลของท้องถิ่นนั้นๆ ไว้ด้วยเสมอ

3. **เทศบาลนคร** ได้แก่ ท้องถิ่นชุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่ 50,000 คนขึ้นไป รวมทั้งมีรายได้พอควรแก่การปฏิบัติหน้าที่ของเทศบาลนครตามที่กฎหมายกำหนดไว้ การจะจัดตั้งชุมชนใดเป็นเทศบาลนครได้นั้น นอกจากจะต้องมีจำนวนประชากร รายได้ของท้องถิ่น และการพัฒนาความเจริญภายในท้องถิ่นตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดแล้ว ยังต้องตราพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาลนครโดยระบุชื่อและเขตเทศบาลไว้ด้วยเสมอ

1. โครงสร้างของเทศบาล

การจัดระเบียบบริหารราชการของเทศบาลในปัจจุบันนี้เป็นไปตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 โดยมีโครงสร้างของเทศบาล ดังนี้

โครงสร้างเทศบาลตาม พรบ.เทศบาล (ฉบับ
ที่ 12) พ.ศ. 2546

โครงสร้างเทศบาลประกอบด้วย 2 ส่วน คือ **สภาเทศบาล** ทำหน้าที่นิติบัญญัติ และ **นายกเทศมนตรี** ทำหน้าที่บริหารกิจการของเทศบาล โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1.1 **สภาเทศบาล** ประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาลที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เทศบาลแต่ละประเภทจะมีสมาชิกสภาเทศบาลแตกต่างกัน คือ

เทศบาลตำบล มีสมาชิกสภาเทศบาลตำบล จำนวน 12 คน

เทศบาลเมือง มีสมาชิกสภาเทศบาลเมือง จำนวน 18 คน

เทศบาลนคร มีสมาชิกสภาเทศบาลนคร จำนวน 24 คน

อนึ่ง ในการกำหนดเขตเลือกตั้งสมาชิกเทศบาลนั้น **เทศบาลตำบล** จะแบ่งเขตเทศบาลออกเป็นเขตเลือกตั้ง 2 เขต แต่ละเขตจะมีสมาชิกสภาเทศบาลได้ 6 คน รวมเป็น 12 คน สำหรับ **เทศบาลเมือง** จะแบ่งเขตเทศบาลออกเป็นเขตเลือกตั้ง 3 เขต แต่ละเขตจะมีสมาชิกสภาเทศบาลได้ 6 คน รวมเป็น 18 คน และ **เทศบาลนคร** จะแบ่งเขตเทศบาลนคร ออกเป็นเขตเลือกตั้ง 4 เขต แต่ละเขตจะมีสมาชิกสภาเทศบาลได้ 6 คน รวมเป็น 24 คน สำหรับคุณสมบัติสมาชิกสภาเทศบาลจะต้องมีคุณสมบัติตามข้อกำหนดของกฎหมาย เช่น มีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี มีสัญชาติไทยโดยการเกิด และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเทศบาลที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 1 ปี เป็นต้น นอกจากนี้ยังจะต้องไม่มีคุณสมบัติต้องห้ามอื่นๆ เช่น ตัดยาเสพติด เป็นบุคคลล้มละลาย วิกจริต เป็นภิกษุสามเณร ฯลฯ ทั้งนี้สมาชิกสภาเทศบาลจะมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี

สภาเทศบาลเป็นฝ่ายนิติบัญญัติของเทศบาล มีหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น เลือกประธานและรองประธานสภาเทศบาลฝ่ายละ 1 คน แล้วเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด แต่งตั้ง หรือบางกรณีสภาเทศบาลอาจมีมติให้ประธานสภา และ/หรือ รองประธานสภาเทศบาลพ้นจากตำแหน่ง เลือกสมาชิกสภาเทศบาลแล้วตั้งเป็นคณะกรรมการสามัญของสภาเทศบาล หรือเลือกตั้งบุคคลผู้เป็น หรือมิได้เป็นสมาชิกสภาเทศบาลตั้งเป็นคณะกรรมการวิสามัญของสภาเทศบาล เพื่อช่วยเหลือในกิจการของสภาเทศบาล รับทราบนโยบายและรายงานแสดงผลงานตามนโยบายของนายกเทศมนตรี อนุมัติร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาและแผนพัฒนาสามปีของเทศบาล ให้ความเห็นชอบข้อบัญญัติของเทศบาล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมของเทศบาล และมีสิทธิ์ตั้งกระทู้ถามนายกเทศมนตรีหรือรองนายกเทศมนตรีในการประชุมสภาเทศบาล รวมทั้งสามารถเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปโดยไม่มีการลงมติได้

อนึ่ง ในแต่ละปีสภาเทศบาลจะมีสมัยประชุมสามัญ 4 สมัยๆ หนึ่งไม่เกิน 30 วัน แต่ทั้งนี้หากมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ของเทศบาลเอง ประธานสภาเทศบาล หรือ นายกเทศมนตรี หรือสมาชิกสภาจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกที่มีอยู่ก็สามารถจะทำคำร้องยื่นต่อผู้ว่าราชการจังหวัดขอให้เปิดประชุมวิสามัญได้

1.2 นายกเทศมนตรี ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเทศบาลจะเป็นผู้เลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง เช่นเดียวกับสมาชิกสภาเทศบาล มีวาระดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี และจะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน 2 วาระไม่ได้ ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีจะต้องมีคุณสมบัติทั่วไป เช่น อายุไม่ต่ำกว่า 30 ปี สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี มีสัญชาติไทยโดยกำเนิด มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเทศบาลที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 1 ปี รวมทั้งไม่เป็นผู้พ้นตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น เลขานุการหรือที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น เพราะสาเหตุที่มีส่วนได้ส่วนเสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาหรือกิจการที่กระทำกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ยังต้องไม่มีคุณสมบัติต้องห้าม เช่น ติดยาเสพติด เป็นบุคคลล้มละลาย วิกลจริต เป็นภิกษุสามเณร นักพรตหรือนักบวช หรืออยู่ในระหว่างเพิกถอนสิทธิ์เลือกตั้ง เป็นต้น

นายกเทศมนตรี เป็นผู้บริหารกิจการของเทศบาลสามารถแต่งตั้งทีมบริหารของตนเองได้ คือ

(1) ตั้งรองนายกเทศมนตรีได้ตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด เช่น เทศบาลตำบล 2 คน, เทศบาลเมือง 3 คน และเทศบาลนคร 4 คน ทั้งนี้รองนายกเทศมนตรีจะต้องไม่เป็นสมาชิกสภาเทศบาล รวมทั้งต้องมีคุณสมบัติและไม่มีคุณสมบัติต้องห้าม ๙ เหมือนกับนายกเทศมนตรี

(2) ตั้งที่ปรึกษานายกเทศมนตรี และเลขานุการนายกเทศมนตรี เพื่อช่วยบริหารกิจการของเทศบาลได้ตามที่กฎหมายกำหนด คือ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร ตั้งที่ปรึกษาฯ และเลขานุการฯ ได้รวมกันไม่เกิน 2,3 และ 5 คน ตามลำดับ

นายกเทศมนตรี ในฐานะที่เป็นฝ่ายบริหารกิจการของเทศบาล มีหน้าที่สำคัญโดยสรุปได้ดังนี้

(1) ก่อนเข้ารับหน้าที่บริหารกิจการของเทศบาล นายกเทศมนตรีจะต้องแถลงนโยบายต่อสภาเทศบาล โดยไม่มีการลงมติ และเมื่อบริหารกิจการเทศบาลแล้วจะต้องจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานตามนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อสภาเทศบาลเป็นประจำทุกปี

(2) ในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ นายกเทศมนตรีจะต้องกำหนดนโยบายและรับผิดชอบในการบริหารราชการของเทศบาลให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ ข้อบัญญัติ และนโยบายที่ได้แถลงไว้ นอกจากนี้ยังมีอำนาจหน้าที่ สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการของเทศบาล วางระเบียบเพื่อให้งานของเทศบาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารราชการของเทศบาล และเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานเทศบาลและลูกจ้างเทศบาล

2 อำนาจหน้าที่ของเทศบาล

เทศบาลมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่สำคัญ 2 ฉบับ **ฉบับแรก**เป็นอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 และ**ฉบับที่สอง**เป็นอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ทั้งนี้อำนาจหน้าที่ของเทศบาลโดยสรุปมีดังนี้

2.1 อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 ได้กำหนดให้เทศบาลมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารกิจการของเทศบาล โดยการจัดทำบริการสาธารณะเพื่อแก้ไขปัญหาของประชาชน หรือตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชนในเขตเทศบาล

เทศบาลตำบล มีหน้าที่ประกอบด้วย

- รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
- จัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก และทางน้ำ
- รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
- จัดให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง
- จัดให้ราษฎรได้มีการศึกษาอบรม
- ส่งเสริมการพัฒนาศตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น

ในส่วนขอ**เทศบาลเมือง** นอกจากจะมีอำนาจหน้าที่เหมือนกับเทศบาลตำบลแล้ว ยังต้องมีหน้าที่เพิ่มเติมอีก ดังนี้

- จัดให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา ให้มีโรงฆ่าสัตว์ ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์และรักษาคนเจ็บไข้ ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ ให้มีและบำรุงสุขุมสาธารณะ ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่าง ให้มี การดำเนินการโรงรับจำนำ หรือสถานสินเชื่อท้องถิ่น

สำหรับ**เทศบาลนคร**นั้น นอกจากจะมีหน้าที่เหมือนกับเทศบาลเมืองแล้วยังต้องมีหน้าที่เพิ่มอีก ดังนี้

- จัดให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก กิจการอื่นซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณะสุข การควบคุมสุขลักษณะและอนามัยในร้านจำหน่ายอาหาร โรงมหรสพ และสถานบริการอื่นๆ การจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย และปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม จัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ การวางผังเมือง และการควบคุมการก่อสร้าง และส่งเสริมกิจการท่องเที่ยว

2.2 อำนาจหน้าที่ของเทศบาลตามพระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้เทศบาลมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำระบบบริการ สาธารณะเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาล โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อ จัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

3. ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลส่วนกลางกับเทศบาล

เช่นเดียวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลส่วนกลางกับเทศบาลมี 2 ลักษณะ ได้แก่

3.1 ความสัมพันธ์ในลักษณะการร่วมมือ ประสานงาน และสนับสนุนส่งเสริมการปฏิบัติงาน เพื่อให้เทศบาลสามารถพัฒนาท้องถิ่น แก้ไขปัญหาต่างๆ และตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการจัดฝึกอบรมและประชุมเพื่อให้เกิดการปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงาน การให้คำแนะนำในด้านกฎหมายและระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ การให้ความรู้ทางด้านวิชาการ รวมทั้งการอุดหนุนด้านงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เป็นต้น

3.2 ความสัมพันธ์ในลักษณะการใช้อำนาจกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยจะกระทำใน 4 ลักษณะ ดังนี้

3.2.1 การกำกับดูแลสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี เช่น พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับต่างๆ ได้ให้อำนาจรัฐบาลส่วนกลาง หรือส่วนภูมิภาคสามารถจะกำกับดูแลสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีได้ ตัวอย่างเช่น รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยสั่งให้นายกเทศมนตรีพ้นจากตำแหน่งได้ เป็นต้น

3.2.2 การกำกับดูแลการบริหารงานบุคคลของเทศบาล เช่น มีกฏกระทรวงระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 การกำหนดให้มีคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

3.2.3 การกำกับดูแลการเงินและการคลังของเทศบาล โดยรัฐบาลส่วนกลางจะวางแนวทางปฏิบัติงานด้านงบประมาณ การเงินการคลังของเทศบาล

3.2.4 การกำกับดูแลด้านการบริหารงานของท้องถิ่น โดยรัฐบาลส่วนกลางเป็นผู้กำหนดกฎเกณฑ์แนวทางการปฏิบัติงาน และตรวจสอบดูแลให้เทศบาลปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และแนวทางดังกล่าว รวมทั้งดูแลมิให้เทศบาลออกข้อบัญญัติเทศบาลที่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายหลักอื่นๆ

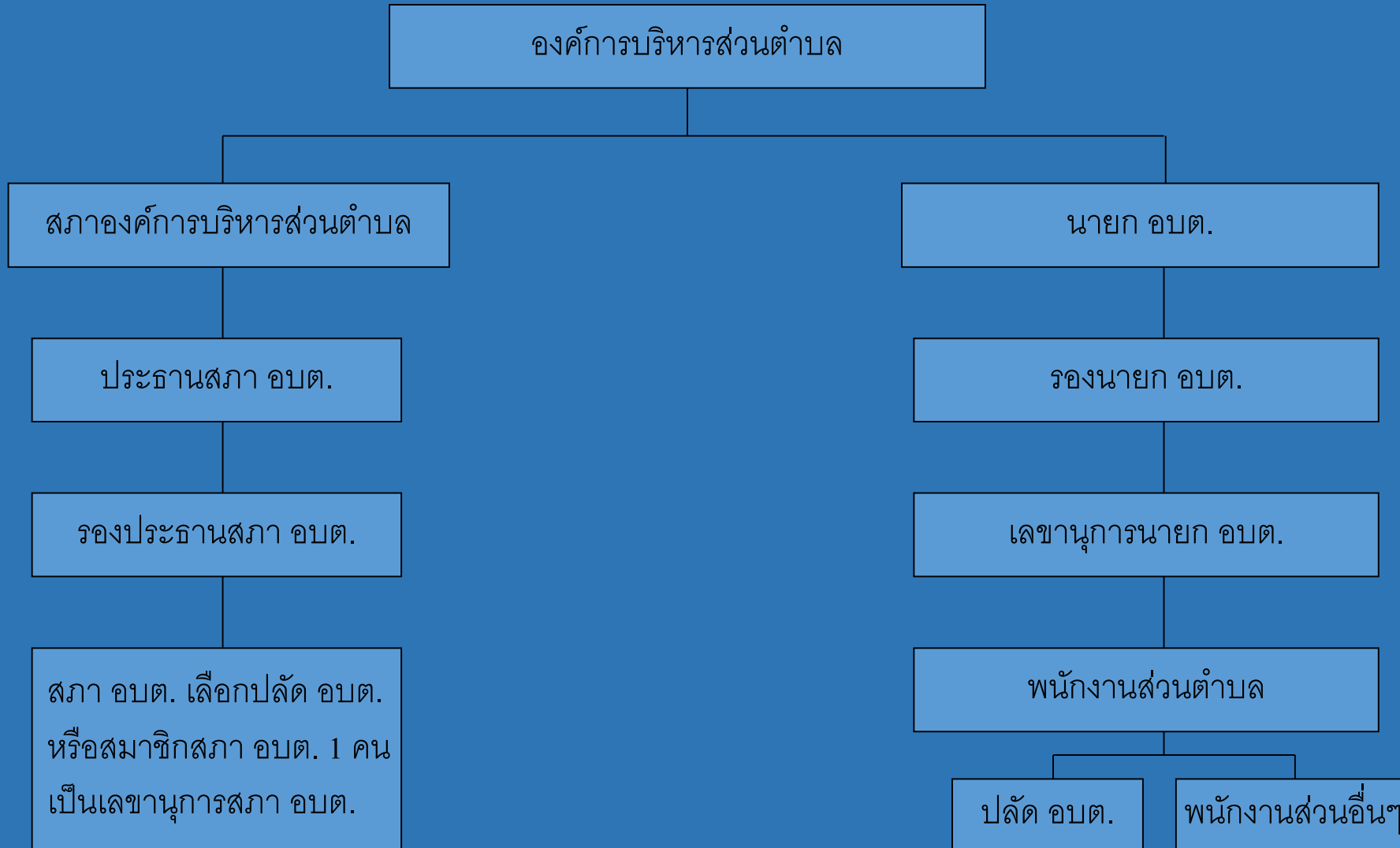
สรุปได้ว่าเทศบาลเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นที่มีความเก่าแก่คู่กับสังคมไทยมาเป็นเวลานาน และถือเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นต้นแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ในด้านการกระจายอำนาจการปกครอง และส่งเสริมการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

องค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ถือเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด มีจำนวนมากที่สุด และเป็นองค์กรปกครองที่ถือได้ว่ามีอำนาจหน้าที่ที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆ ของประชาชนและสามารถตอบสนองความต้องการเบื้องต้นของประชาชนได้เป็นอย่างดี ในปัจจุบันการจัดระเบียบบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ทั้งนี้จะได้กล่าวถึงสาระสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบลใน 3 ส่วน ได้แก่ โครงสร้างการบริหาร อำนาจหน้าที่ และความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลส่วนกลางกับองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

1. โครงสร้างการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีโครงสร้างองค์การตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ดังนี้

โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ สภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีสาระสำคัญโดยสรุปได้ดังนี้

1.1 สภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นฝ่ายนิติบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นๆ โดยสมาชิกสภาจะมาจากการเลือกตั้งหมู่บ้านละ 2 คน ถ้า อบต. โดมีเพียง 1 หมู่บ้านกฎหมายให้เลือกสมาชิกสภา ได้ 6 คน และในกรณีที่ อบต. โดมี 2 หมู่บ้านก็กำหนดให้แต่ละหมู่บ้านเลือกสมาชิกสภาได้หมู่บ้านละ 3 คน ดังนั้นจำนวนสมาชิกสภา จะมีจำนวนสมาชิกตั้งแต่ 6 คนขึ้นไป สภา อบต. จะเลือกสมาชิกสภา 1 คน เป็นประธาน อบต. และอีก 1 คน เป็นรองประธาน อบต. และจะเลือกปลัด อบต. หรือสมาชิกสภา 1 คน เป็นเลขานุการของสภา สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี โดยผู้สมัครสมาชิกสภาจะต้องมีคุณสมบัติทั่วไป เช่น มีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี มีสัญชาติไทยโดยกำเนิด มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขต อบต. ที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 1 ปี และต้องไม่มีคุณสมบัติต้องห้ามอื่นๆ เช่น ตัดยาเสพติดให้โทษ เป็นบุคคลล้มละลาย วิกลจริต เป็นภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวช อยู่ในระหว่างเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ต้องคำพิพากษาให้จำคุก และถูกคุมขังโดยหมายศาล เคยถูกให้ออก ปลดออกหรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่ เป็นต้น

สภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นฝ่ายนิติบัญญัติมีหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ และหน้าที่ด้านการควบคุมฝ่ายบริหาร และหน้าที่ด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และทีมบริหารงาน ดังนี้

1.1.1 **หน้าที่ด้านนิติบัญญัติ** ได้แก่ การให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลตามที่นายก อบต. เสนอ โดยแผนดังกล่าวจะเป็นแนวทางในการบริหารกิจการของ อบต. นอกจากนี้ยังมีอำนาจหน้าที่พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ขององค์การบริหารส่วนตำบล และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

1.1.2 **หน้าที่ด้านควบคุมการปฏิบัติงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล** ให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

1.1.3 **หน้าที่ด้านควบคุมตรวจสอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล** โดยในที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาฯ มีสิทธิ์ตั้งกระทู้ถามนายก อบต. หรือรองนายก อบต. อันเกี่ยวกับงานในหน้าที่ สามารถเสนอญัตติเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อให้นายก อบต. แถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในปัญหาเกี่ยวกับการบริหารกิจการของ อบต. โดยไม่มีการลงมติ

การประชุมของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในแต่ละปีจะมีสมัยประชุมสามัญ 2 สมัย และไม่เกิน 4 สมัย สมัยหนึ่งๆ ไม่เกิน 15 วัน ถ้าจำเป็นสามารถขยายเวลาแต่ต้องได้รับอนุญาตจากนายอำเภอ และถ้าจำเป็นสมาชิกสภาฯ อาจยื่นคำร้องต่อนายอำเภอให้เปิดประชุมวิสามัญได้ แต่จะต้องมีสมาชิกสภาฯ ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาฯ ที่มีอยู่ลงชื่อยื่นคำร้อง

1.2 **นายกองค์การบริหารส่วนตำบล** ทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหาร มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่ของ อบต. นั้นๆ มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี และจะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน 2 วาระไม่ได้ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้บริหารกิจการของ อบต. สามารถจัดตั้งทีมบริหารของตนได้ ประกอบด้วย รองนายก อบต. เพื่อช่วยเหลืองานบริหารได้ไม่เกิน 2 คน และตั้งเลขานุการนายก อบต. ได้ 1 คน ทั้งนี้รองนายก อบต. และเลขานุการนายก อบต. จะต้องแต่งตั้งจากบุคคลที่ไม่ใช่สมาชิกสภาฯ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

สำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายก อบต. จะต้องมีความสมบูรณ์ทั่วไปด้วยกฎหมายกำหนด เช่น มีอายุไม่ต่ำกว่า 30 ปี จบการศึกษาไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย ฯลฯ รวมทั้งจะต้องไม่เป็นผู้มีคุณสมบัติต้องห้าม เช่น ติดยาเสพติดให้โทษ เป็นบุคคลล้มละลาย วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ เป็นภิกษุ สามเณร นักบวช ฯลฯ

ในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล นายก อบต. มีหน้าที่บังคับบัญชาพนักงานส่วนตำบลที่เป็นฝ่ายประจำ และก่อนที่จะเข้ารับหน้าที่นายก อบต. จะต้องแถลงนโยบายบริหารกิจการ อบต. ต่อสภาฯ โดยไม่มีการลงมติ และจะต้องจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานตามนโยบายที่ตนได้แถลงไว้ต่อสภาฯ เป็นประจำทุกปี ในการบริหารกิจการของ อบต. นั้นกฎหมายว่าด้วยสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของนายก อบต. ไว้ดังนี้

- กำหนดนโยบายให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
- สั่ง อนุญาต หรืออนุมัติเกี่ยวกับราชการของ อบต.
- วางระเบียบเพื่อให้งานของ อบต. เป็นไปด้วยความเรียบร้อย
- ควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารราชการของ อบต. ตามกฎหมาย และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้างของ อบต.

2. อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปแล้วว่า อบต. เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด รัฐบาลและความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่ที่ดีที่สุด รวมทั้งมีศักยภาพเพียงพอที่จะจัดทำบริการสาธารณะต่างๆ ตามที่กฎหมายกำหนดได้เป็นอย่างดี การทำหน้าที่ต่างๆ เหล่านี้จะสำเร็จโดยสมบูรณ์ได้นั้น อบต. จะต้องมียอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ดังนี้

2.1 อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5)

พ.ศ. 2546

- มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบล ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
- มีหน้าที่ต้องทำในเขตพื้นที่ เช่น จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก การรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ กำจัดสิ่งปฏิกูล ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ คุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บำรุงรักษาศิลปะ จารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น เป็นต้น

นอกจากนี้ อบต. อาจจัดทำกิจกรรมอื่นๆ เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีและประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน รวมทั้งการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน

2.2 อำนาจหน้าที่ของ อบต. ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น เช่น การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง การสาธารณสุขปโภคและก่อสร้างอื่นๆ การสาธารณสุขการ ส่งเสริมการฝึกและการประกอบอาชีพ การพาณิชย์ การส่งเสริมการลงทุน การส่งเสริมการท่องเที่ยว การจัดการศึกษา การสังคมสงเคราะห์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น การส่งเสริมการกีฬา การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น เป็นต้น (มาตรา 16)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลส่วนกลางกับองค์การบริหารส่วนตำบล

โดยทั่วไปจะปรากฏใน 2 ลักษณะ ดังนี้

3.1 ความสัมพันธ์ทางด้านการร่วมมือ ประสานงาน และสนับสนุนส่งเสริมการปฏิบัติงาน เพื่อให้ อบต. สามารถบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นและดำเนินการแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น จัดฝึกอบรม หรือ จัดประชุมเพื่อให้เกิดการปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงาน การให้คำปรึกษาในด้านกฎหมาย ระเบียบ และด้านวิชาการแก่ท้องถิ่น การอุดหนุนด้านงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เป็นต้น

3.2 ความสัมพันธ์ทางด้านการใช้อำนาจหน้าที่กำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบลโดยรัฐบาลส่วนกลาง จะกำกับดูแลใน 4 ลักษณะ ดังนี้ (สมบุญ สุกสำราญ, 2545 : 349-350)

3.2.1 การกำกับดูแลสภาพ และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจยุบสภา อบต. ตามความเห็นของนายอำเภอ หรือสั่งให้นายก อบต. พ้นจากตำแหน่งตามข้อเสนอแนะของนายอำเภอตามมาตรา 87/1 วรรค 5 หรือมาตรา 92 ของพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546

3.2.2 การกำกับดูแลการบริหารงานบุคคลของพนักงาน อบต. และลูกจ้าง โดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการกลางของ อบต. และคณะกรรมการระดับจังหวัด ซึ่งรวมเป็นโครงสร้างในระบบไตรภาคีรับผิดชอบการบริหารงานบุคคลของ อบต.

3.2.3 การกำกับดูแลการเงินการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยรัฐบาลส่วนกลางได้วางแนวทางปฏิบัติงานด้านงบประมาณ การเงิน การคลังให้ อบต. ปฏิบัติรวมทั้งข้อกำหนดเกี่ยวกับเงื่อนไขการรับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลส่วนกลาง

3.2.4 การกำกับดูแลด้านการบริหารงานท้องถิ่น โดยรัฐบาลส่วนกลางจะเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์แนวทางปฏิบัติงาน และตรวจสอบดูแลให้ อบต. ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติดังกล่าวโดยราชการส่วนภูมิภาค

นอกจากนี้หากประชาชนเห็นว่านายกฯ หรือสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไป ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนได้ และประชาชนยังมีส่วนออกข้อบัญญัติฯ ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมได้ด้วย

กรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานคร (กทม.) เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ มีลักษณะเฉพาะตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2542 (ทอหล่อ กล้วยไม้, 2546 : 242) ได้กล่าวถึงลักษณะเฉพาะของกรุงเทพมหานคร ไว้ดังนี้

1) เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพียงองค์กรเดียวในเขตพื้นที่จังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี (เดิม) เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่มีองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล เหมือนกับจังหวัดอื่นๆ

2) ไม่มีการปกครองส่วนภูมิภาคซ้ำซ้อนคงมีเฉพาะการปกครองส่วนกลางและการปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้น

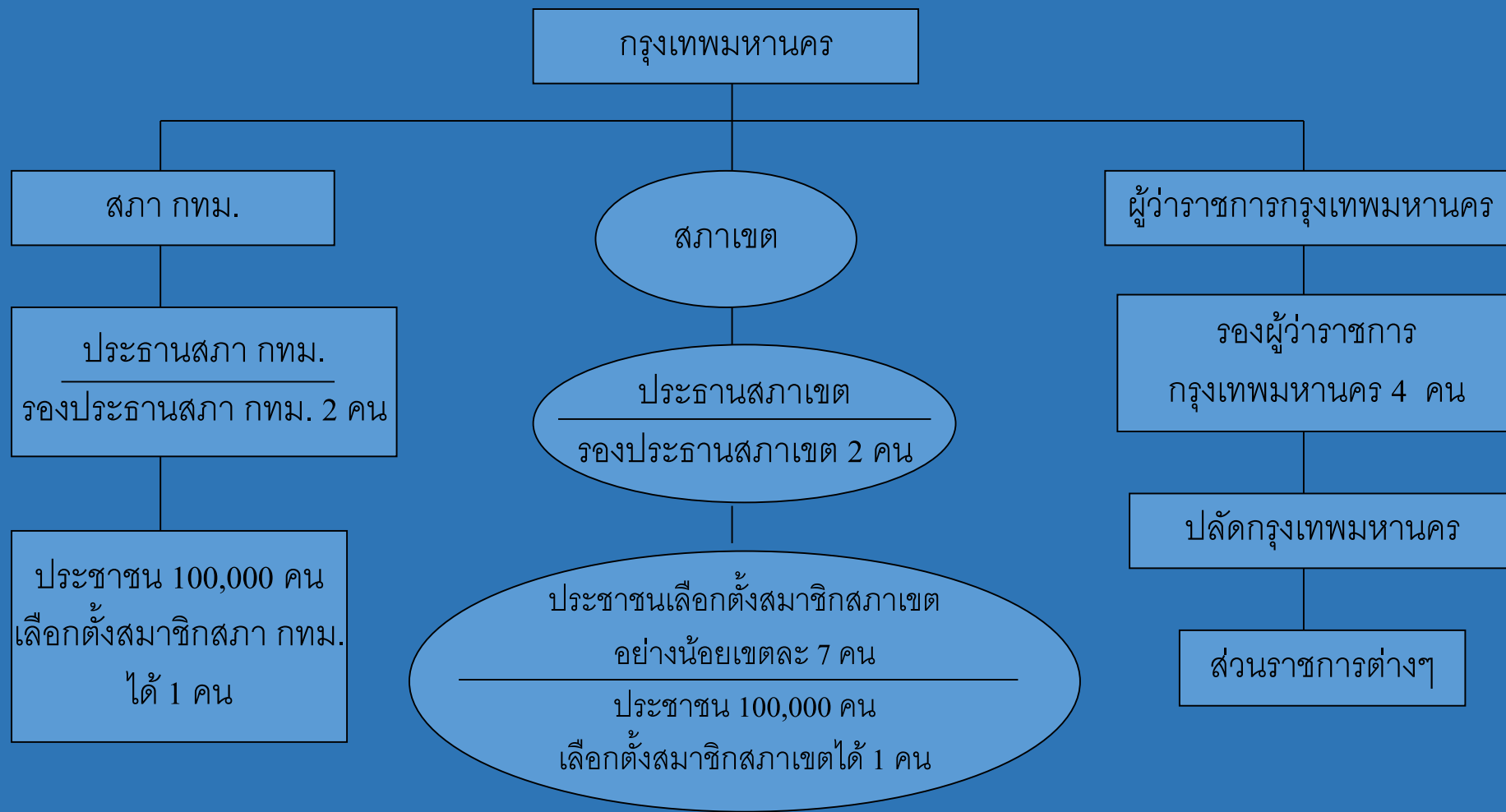
3) มีการแยกอำนาจการบริหารออกจากอำนาจนิติบัญญัติ โดยทั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครต่างได้รับเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจึงไม่จำเป็นที่องค์กรทั้งสองจะต้องขอรับการไว้วางใจกันและกัน ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครสามารถปฏิบัติงานได้เต็มที่โดยไม่ต้องกังวลกับปัญหาคะแนนเสียงในสภานิติบัญญัติแต่ประการใด

4) อำนาจการบริหารที่แท้จริงอยู่ที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้เพราะกฎหมายประสงค์จะให้ฝ่ายบริหารมีอำนาจเข้มแข็ง ดังนั้น ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจึงสามารถจัดตั้งทีมบริหารกิจการของ กทม. เองได้ และจะมอบอำนาจหน้าที่บางประการให้แก่รองผู้ว่าราชการ กทม. มากน้อยเท่าใดก็ได้ตามแต่จะพิจารณาเห็นว่ามีเหมาะสม ลักษณะเฉพาะดังกล่าวนี้จึงทำให้การบริหารงานของ กทม. เป็นไปอย่างมีเอกภาพ

กรุงเทพมหานคร มีลักษณะเฉพาะทางด้านโครงสร้างอำนาจหน้าที่ และความสัมพันธ์กับรัฐบาลส่วนกลาง ดังนี้

1. โครงสร้างของกรุงเทพมหานคร

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 ได้บัญญัติให้ กทม. มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีโครงสร้างการบริหารราชการ ประกอบด้วย สภากรุงเทพมหานคร เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นฝ่ายบริหาร โดยทั้ง 2 ฝ่ายมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีภูมิลำเนาในเขตพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้โครงสร้างการบริหารราชการของกรุงเทพมหานคร แสดงได้ดังภาพต่อไปนี้

1.1 สภากรุงเทพมหานคร สมาชิกสภากรุงเทพมหานครมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งต่างๆ ของกรุงเทพมหานคร การเลือกตั้งแต่ละครั้งกรุงเทพมหานคร ได้กำหนดเขตเลือกตั้งโดยใช้เกณฑ์จำนวนประชากร กล่าวคือ ถ้าพื้นที่ใดมีราษฎร 1 แสนคนจะจัดตั้งเป็น 1 เขตเลือกตั้ง ในแต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภา กทม. ได้ 1 คน ปัจจุบัน กทม. แบ่งเขตเลือกตั้งเป็น 50 เขต สมาชิก กทม. มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี สำหรับการบริหารกิจการของสภา กทม. นั้นจะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภา กทม. เป็นประธานสภา และรองประธานสภา กทม. 2 คน

สภากรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1.1.1 เสนอและพิจารณาให้ความเห็นชอบในการตราข้อบัญญัติของ กทม.

1.1.2 พิจารณาและให้ความเห็นชอบในร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีของ กทม.

1.1.3 ควบคุมการบริหารงานของฝ่ายบริหาร กทม. โดยตั้งกระทู้ถาม เสนอญัตติ เพื่อให้พิจารณาเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ เปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อให้ผู้ว่าราชการ กทม. แกล้งข้อเท็จจริง

นอกจากนี้ยังมีอำนาจในการอนุมัติข้อกำหนด การวินิจฉัยคุณสมบัติสมาชิกสภา กทม. รวมทั้งการตีความข้อบังคับต่างๆ ร่วมกับฝ่ายบริหาร แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน กทม.

1.2 ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน สามารถแต่งตั้งรองผู้ว่าฯ ได้จำนวนไม่เกิน 4 คน ทำหน้าที่ช่วยบริหารราชการตามที่ผู้ว่าฯ มอบหมาย มีวาระดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี มีหน้าที่บริหารกิจการของ กทม. เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ กทม. และลูกจ้าง กทม. สำหรับการพ้นจากตำแหน่งของผู้ว่าฯ มีกฎหมายกำหนดไว้ชัดเจนแล้ว เช่น ออกตามวาระ ตาย ลาออก ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามกฎหมาย ถูกจำคุก ยุบสภา กทม. รมต. มหาดไทยโดยมติของ ครม. สั่งให้ออกจากตำแหน่ง หรือราษฎรลงคะแนนเสียงให้พ้นจากตำแหน่ง

สำหรับอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มีดังนี้

1.2.1 กำหนดนโยบายและบริหารราชการของ กทม. ให้เป็นไปตามกฎหมาย

1.2.2 สั่ง อนุญาต อนุมัติเกี่ยวกับราชการของ กทม.

1.2.3 แต่งตั้ง และถอดถอนรองผู้ว่าฯ กทม. เลขานุการ ที่ปรึกษา หรือคณะกรรมการต่างๆ

1.2.4 บริหารราชการตามที่ ครม. นายกรัฐมนตรี หรือ รมว.มหาดไทยมอบหมาย

1.2.5 วางระเบียบเพื่อให้งานของ กทม. ดำเนินการไปโดยเรียบร้อย

1.2.6 รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติ กทม.

2. อำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร

ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการของ กทม. ได้กำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่
ได้กำหนดไว้ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ อบจ., เทศบาล, อบต. และเมืองพัทยา อีกนัยหนึ่งอาจ
กล่าวได้ว่าอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบทั้งหมดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภท
เป็นอำนาจหน้าที่ของ กทม. ด้วย ทั้งนี้มีสาระสำคัญโดยสรุป ดังนี้

- 1) การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและ
รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน
- 2) การทะเบียนราษฎรตามที่กฎหมายกำหนด
- 3) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 4) การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ฯลฯ
- 5) การผังเมือง
- 6) การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ ทางระบายน้ำ

การดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของ กทม. นั้นในกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร ได้กำหนดให้จัดโครงสร้างองค์การประกอบด้วยหน่วยงานหลัก ได้แก่ สำนักงานเลขานุการสภา กทม. สำนักงานเลขานุการผู้ว่าราชการ กทม. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการ กทม. สำนักงานปลัด กทม. สำนักงานหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมีฐานะเป็นสำนัก นอกจากนี้ยังได้จัดตั้งสำนักงานเขต (ปัจจุบันมีจำนวน 50 เขต) และสภาเขต โดยสำนักงานเขตมีผู้อำนวยการเขตเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้าง กทม. ที่รับผิดชอบการปฏิบัติราชการภายในเขตนั้นๆ

สภาเขต ประกอบด้วยสมาชิกสภาเขตมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนมีจำนวนอย่างน้อยเขตละ 7 คน สภาเขตมีวาระดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี มีหน้าที่สอดส่องและติดตามกำกับ ควบคุมดูแลการบริหารกิจการของผู้บริหารเขต อย่างไรก็ตามสภาเขตไม่ใช่เป็นสภานิติบัญญัติ เพราะ กทม. เป็นนิติบุคคลเพียงหน่วยเดียว สภาเขตจึงไม่สามารถออกข้อบังคับตั้งงบประมาณของตนเอง หรือมีอำนาจควบคุม แต่งตั้ง หรือถอดถอนผู้อำนวยการเขตได้ อำนาจหน้าที่หลักของสภาเขต ได้แก่ การเป็นที่ปรึกษาของผู้บริหารเขตทางด้านการบริหารกิจการของ กทม. ในระดับเขต

3. ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลส่วนกลางกับกรุงเทพมหานคร

รัฐบาลส่วนกลางมีความสัมพันธ์กับ กทม. ในหลายๆ ด้านที่สำคัญ ได้แก่ ความสัมพันธ์ทางด้านนโยบาย การบริหารงาน การบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานคลัง กล่าวคือ

3.1 **ความสัมพันธ์ด้านนโยบาย** เนื่องจากเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กฎหมายได้กำหนดให้ กทม. ต้องปฏิบัติตามหน้าที่ตามที่ ครม., นรม. และ รมว.มหาดไทย มอบหมายให้ดำเนินการ ทั้งนี้เป็นเพราะ กทม. เป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย และเป็นราชการส่วนท้องถิ่นจึงต้องปฏิบัติตามการกำกับดูแลของส่วนกลาง

3.2 **ความสัมพันธ์ด้านการบริหารงาน** รมว.มหาดไทยเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2542 ดังนั้นจึงมีอำนาจกำกับดูแลให้ กทม. ปฏิบัติราชการให้ถูกต้องตามกฎหมาย และกรณีที่มีข้อขัดแย้งระหว่างผู้ว่าราชการ กทม. กับ สภา กทม. จนอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ราชการของ กทม. ได้ ผู้ว่าราชการ กทม. อาจยื่นข้อเสนอพร้อมเหตุผลให้ รมว. มหาดไทยยุบสภา กทม. ได้ แต่การยุบสภา กทม. ในทุกกรณีจะมีผลให้ผู้ว่าราชการ กทม. พ้นจากตำแหน่งด้วยเช่นกัน อนึ่ง รมว. มหาดไทยยังมีอำนาจในการกำกับดูแลสมาชิกสภา กทม. ด้วย หากเห็นว่าสมาชิกสภา กทม. รายใดมีการกระทำที่เสียหายอาจร้องขอให้สภา กทม. วินิจฉัยให้ออกจากตำแหน่งได้ สำหรับผู้ว่าราชการ กทม. นั้น รมว. มหาดไทยโดยมติ ครม. มีคำสั่งให้ผู้ว่าราชการ กทม. พ้นจากตำแหน่งได้หากผู้ว่าราชการ กทม. ประพฤติปฏิบัติตนให้เกิดความเสื่อมเสียแก่เกียรติศักดิ์ของตำแหน่ง

3.3 **ความสัมพันธ์ด้านการบริหารงานบุคคล** การบริหารงานบุคคลของ กทม. จะมีคณะกรรมการข้าราชการ กทม. หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า ก.ก. รับผิดชอบกำกับดูแลการบริหารงานบุคคลของผู้ว่าราชการ กทม. กฎหมายกำหนดให้ประธาน ก.ก. ต้องเป็น รมว. มหาดไทย ดังนั้นจึงมีอำนาจในการกำกับดูแลการบริหารงานบุคคลของ กทม. โดยเฉพาะในระดับนโยบายด้วย

3.4 **ความสัมพันธ์ด้านการบริหารการคลัง กทม.** เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย จึงมีสิทธิ์ที่จะร้องขอให้รัฐบาลส่วนกลางจัดตั้งงบประมาณอุดหนุนกิจการของ กทม. สำหรับภารกิจบางอย่างที่รัฐบาลส่วนกลางมอบหมายให้ กทม. เป็นผู้ดำเนินการแทน และรัฐบาลส่วนกลางก็มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลการบริหารการคลังของ กทม. ให้ถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ

เมืองพัทยา

ตามที่ได้กล่าวไว้แล้วในตอนต้นว่า ในปัจจุบันระบบการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยมี 2 ระบบ ที่สำคัญ ได้แก่ ระบบทั่วไป และระบบพิเศษ ระบบทั่วไปจะมีลักษณะ คือเป็นรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในทุกๆ พื้นที่ของประเทศไทย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระบบทั่วไปนี้ประกอบด้วย เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบล สำหรับระบบพิเศษนั้นเป็นระบบที่ใช้เฉพาะในบางท้องถิ่น บางรูปแบบก็ใช้เต็มพื้นที่ทั้งจังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร (เดิมเป็นพื้นที่ของจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี) ในพื้นที่ของ กทม. จะไม่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็น อบจ. เทศบาล หรือ อบต. ที่ทำหน้าที่ให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนเช่นเดียวกับ กทม. ในขณะที่เดียวกันยังมีการปกครองส่วนท้องถิ่นระบบพิเศษอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีพื้นที่รับผิดชอบเพียงบางส่วนของจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระบบพิเศษในรูปแบบหลังนี้ ได้แก่ “เมืองพัทยา” ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งในเขตจังหวัดชลบุรี เมืองพัทยาเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่ใช่ทั้งเทศบาล อบจ. หรือ อบต. แต่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเฉพาะพื้นที่ ซึ่งตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2521 ได้กำหนดให้เมืองพัทยาเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นซึ่งมีรูปแบบพิเศษ เป็นองค์กรอิสระ เป็นนิติบุคคลหรืออาจกล่าวได้ว่า การดำเนินงานของเมืองพัทยาคัดค้านระบบเทศบาล แต่ทว่ามีรูปแบบและวิธีการบริหารที่แตกต่างไป ซึ่งอาจเรียกได้ว่า “ระบบเทศบาลแบบผู้จัดการเมือง หรือนักบริหารมืออาชีพ” ในระยะแรก และต่อมาได้เปลี่ยนเป็น “นายกเมืองพัทยา” ที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในปัจจุบันตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 สำหรับเมืองพัทยา มีประวัติและความเป็นมาตั้งแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา ดังจะได้อีกต่อไป

คำว่า “พัทยา” นั้นมีประวัติเล่ากันมาว่า เมื่อ พ.ศ. 2310 ก่อนที่จะเสียกรุงศรีอยุธยาแก่พม่า 2 เดือน พระยาตาก (สิน) ซึ่งขณะนั้นเป็น พระยากำแพงเพชร เห็นว่าถ้าในกรุงศรีอยุธยาต่อสู้กับพม่าอ่อนแออย่างที่เป็น ก็คงจะเสียกรุงเป็นแน่ จึงคิดหนีไปตั้งตัวใหม่ หาสมัครพรรคพวกได้ประมาณ 500 คน ยกออกจากค่าย วัดพิชัย มุ่งไปทางตะวันออกเฉียงใต้และได้รับกับพม่าที่ยกติดตามไปถึง 4 ครั้ง จนกระทั่งได้เดินทัพล่องหน้าไปแขวงเมืองชลบุรี พระยาตากได้พักทัพที่บริเวณหน้าวัดใหญ่อินทาราม (ปัจจุบัน) และจึงเคลื่อนทัพมุ่งไปยังจันทบุรี ระหว่างทางได้พักทัพที่บ้านหนองไผ่ (ซึ่งอยู่ด้านหลังสถานีตำรวจภูธรพัทยา ริมถนนสุขุมวิท ปัจจุบัน) ตำบลนาเกลือ แขวงเมืองบางละมุง พระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา เล่ม 2 กล่าวไว้ว่า “ขณะที่นายกลมเป็นนายชุมชนคุมไพร่พลอยู่ที่นั่นคอยสกัดจะต่อรอง และพระยากำแพงเพชรขึ้นขี่ช้างพลายถือปืนนกสับวางแดงพร้อมด้วยพลทหารแห่แวดล้อมหน้าหลัง ตรงเข้าไปในระหว่างพวกพลนายกลมซึ่งมาสกัดอยู่นั้น ด้วยเดชะบารมีบันดาลให้นายกลมเกรงกลัวเดชานุภาพวางอาวุธเสียสิ้น พวกพลทัพเข้าอ่อนน้อมเป็นข้า แล้วนำทัพไปหยุดประทับ ณ ที่มีหนองน้ำ.....

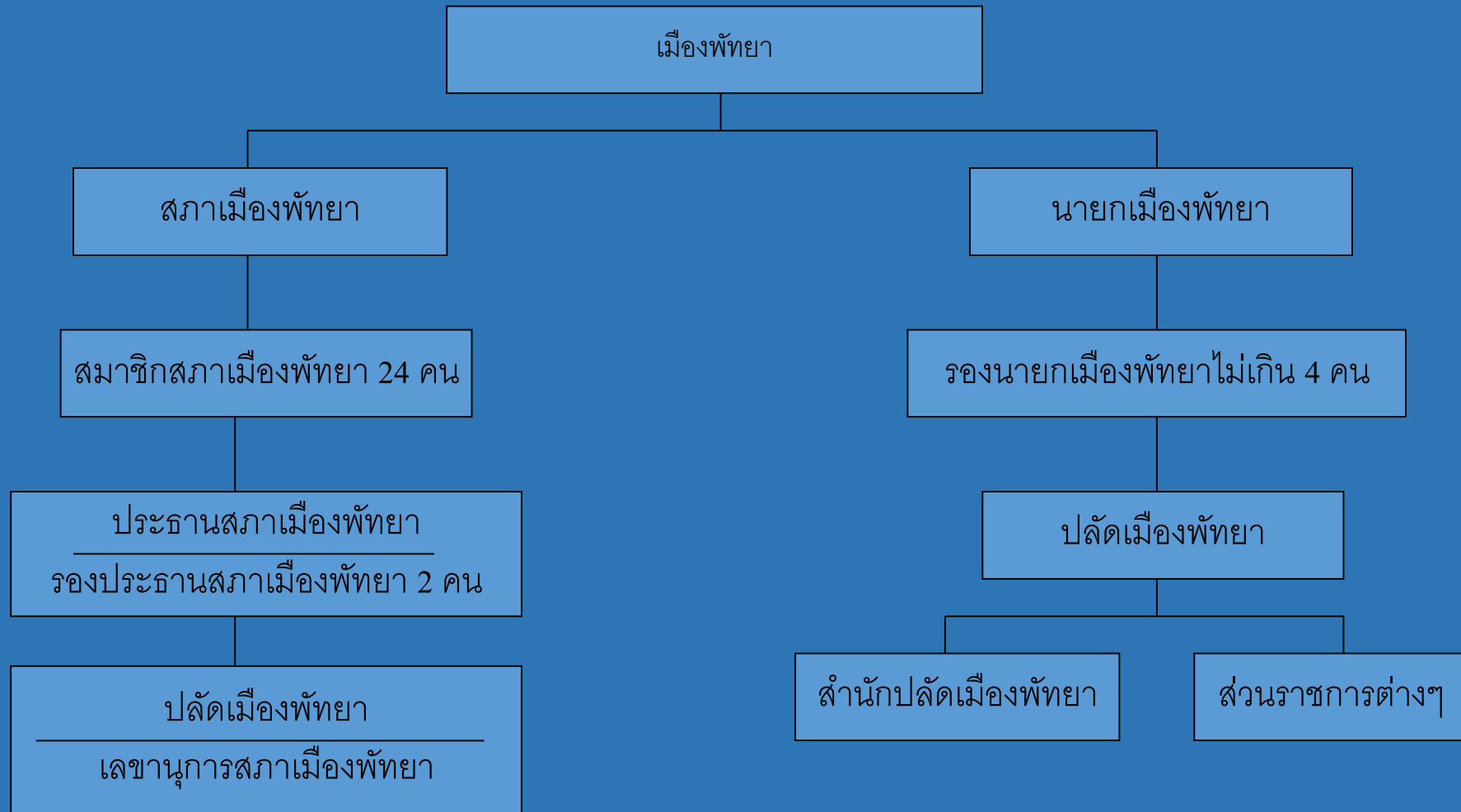
ครั้งรุ่งขึ้นวันอังคารแรม 6 ค่ำ เดือนยี่ นายกลมจึงนำไพร่พลหนึ่งหมื่น นำทัพไปถึงตำบลแห่งหนึ่ง และได้หยุดพักแรมที่นั่น 1 คืน รุ่งขึ้นเดินทัพมาถึงจอมเทียนและทุ่งไก่อเตี้ย สัตหีบ หยุดพักแรมแห่งละคืน ต่อมาตำบลแห่งนั้นชาวบ้านเรียกว่า “ทัพพระยา” และต่อมาเรียกใหม่เป็น “พัทยา” มีทั้งตัว ท. ทหาร และ ธ.ธง เนื่องจากเห็นว่าบริเวณที่พระยาตากมาตั้งทัพนั้นทำเลดี มีลมทะเลชื่อลมพัทยา คือลมที่พัดมาจากทิศตะวันตกเฉียงใต้ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือในต้นฤดูฝน จึงเรียกสถานที่แห่งนี้ว่า “หมู่บ้านพัทยา” ต่อมาปัจจุบันได้เขียนใหม่เป็น “พัทยา”

เหตุการณ์สำคัญของเมืองพัทยาเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2502 เมื่อมีรถบรรทุกขนาดใหญ่ของทหารอเมริกันประมาณ 4-5 คัน ได้บรรทุกทหารเต็มคันรถประมาณคันละ 100 คน มาจากจังหวัดนครราชสีมาซึ่งมีฐานทัพของทหารอเมริกันอยู่ที่นั่น และเข้าบ้านพักตากอากาศของพระยาสุนทร พักอยู่เป็นประจำ บ้านดังกล่าวอยู่ทางตอนใต้ของหาดพัทยา โดยผลัดกันพักผ่อนเป็นงวดๆ ละ 1 สัปดาห์ ด้วยพฤติการณ์เช่นนี้จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการมาท่องเที่ยวพัทยา และต่อมาพัทยาได้เปลี่ยนจากหมู่บ้านชายทะเลที่สงบมาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวตากอากาศที่ทันสมัย ดังที่เห็นกันอยู่ในปัจจุบัน

ก่อนเดือนพฤศจิกายน 2521 พัทยามีฐานะเป็นสุขาภิบาลนาเกลือ ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2499 มีพื้นที่เฉพาะตำบลนาเกลือ ต่อมาขยายไปถึงพัทยาได้ เมื่อปี พ.ศ. 2507 มีพื้นที่ในการปกครองดูแลประมาณ 22.2 ตร.กม. แต่เนื่องจากพัทยาได้เจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมมากทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ หน่วยงานปกครองที่เป็นสุขาภิบาลอยู่เดิมไม่อาจจะบริหารงานและให้บริการได้ทันกับความเจริญอย่างรวดเร็วได้ รัฐบาลจึงได้ตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2521 ขึ้น ด้วยผลแห่งพระราชบัญญัตินี้จึงได้ยุบสุขาภิบาลนาเกลือ และได้จัดตั้งเมืองพัทยาเมื่อวันที่ 29 พ.ย. 2521 เป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ผู้จัดการเมือง (City Manage) และให้เมืองพัทยามีฐานะเทียบเท่าเทศบาลนคร จวบจนกระทั่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มีผลบังคับใช้ โดยกำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง จึงยกเลิกพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2521 และตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 บังคับใช้มีผลตั้งแต่วันที่ 30 พ.ย. 2542 อย่างไรก็ตามเพื่อให้เข้าใจสภาพการดำเนินงานของเมืองพัทยา ในเรื่องนี้จะขอนำเสนอใน 3 ประเด็น ได้แก่ โครงสร้างองค์กร อำนาจหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะให้แก่ชาวเมืองพัทยา และความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลส่วนกลางกับเมืองพัทยา ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. โครงสร้างเมืองพัทยา

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้โครงสร้างการบริหารเมืองพัทยา ประกอบด้วย สภาเมืองพัทยา และนายกเมืองพัทยา แสดงได้ดังภาพต่อไปนี้

1.1 **สภาเมืองพัทยา** ประกอบด้วยสมาชิกเมืองพัทยาจำนวน 24 คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเมืองพัทยา สภาเมืองพัทยาจะเลือกสมาชิกสภา 1 คน เป็นประธานสภาเมืองพัทยา และเลือกอีก 2 คนเป็นรองประธานสภาเมืองพัทยา แล้วเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีแต่งตั้ง สมาชิกสภาเมืองพัทยามีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี ประธานสภาเมืองพัทยามีหน้าที่ดำเนินการประชุม และดำเนินกิจการอื่นๆ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของเมืองพัทยา ในฐานะที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ สภาเมืองพัทยาจึงมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับฝ่ายนิติบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ได้แก่

1.1.1 เสนอและพิจารณาให้ความเห็นชอบในการตราข้อบัญญัติของเมืองพัทยา

1.1.2 พิจารณาและให้ความเห็นชอบในร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีของเมืองพัทยา

1.1.3 ควบคุมการบริหารงานของฝ่ายบริหารโดยการตั้งกระทู้ถามนายกเมืองพัทยาเกี่ยวกับงานในหน้าที่ การเสนอญัตติให้เมืองพัทยาดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งในงานที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของเมืองพัทยา การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อให้นายกเมืองพัทยาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในปัญหาที่เกี่ยวกับการบริหารราชการเมืองพัทยา ฯลฯ

1.1.4 อำนาจในการอนุมัติข้อกำหนดของเมืองพัทยา

1.1.5 อำนาจในการวินิจฉัยเกี่ยวกับคุณสมบัติของสมาชิกสภาและการตีความข้อบังคับ

1.1.6 ร่วมกับฝ่ายบริหารเมืองพัทยาในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนเมืองพัทยา

1.2 **นายกเมืองพัทยา** เป็นฝ่ายบริหารมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเมืองพัทยา นายกเมืองพัทยามีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน 2 วาระไม่ได้ ในการบริหารกิจการของเมืองพัทยา นายกเมืองพัทยาสามารถจัดตั้งทีมบริหารเมืองพัทยาได้ตามความจำเป็น และเหมาะสม เช่น รองนายกเมืองพัทยาไม่เกิน 4 คน เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการนายกเมืองพัทยา ประธานที่ปรึกษา หรือคณะที่ปรึกษาของนายกเมืองพัทยาได้ ทั้งนี้นายกเมืองพัทยามีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1.2.1 กำหนดนโยบาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการของเมืองพัทยาให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบัญญัติ และนโยบาย

1.2.2 สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการของเมืองพัทยา

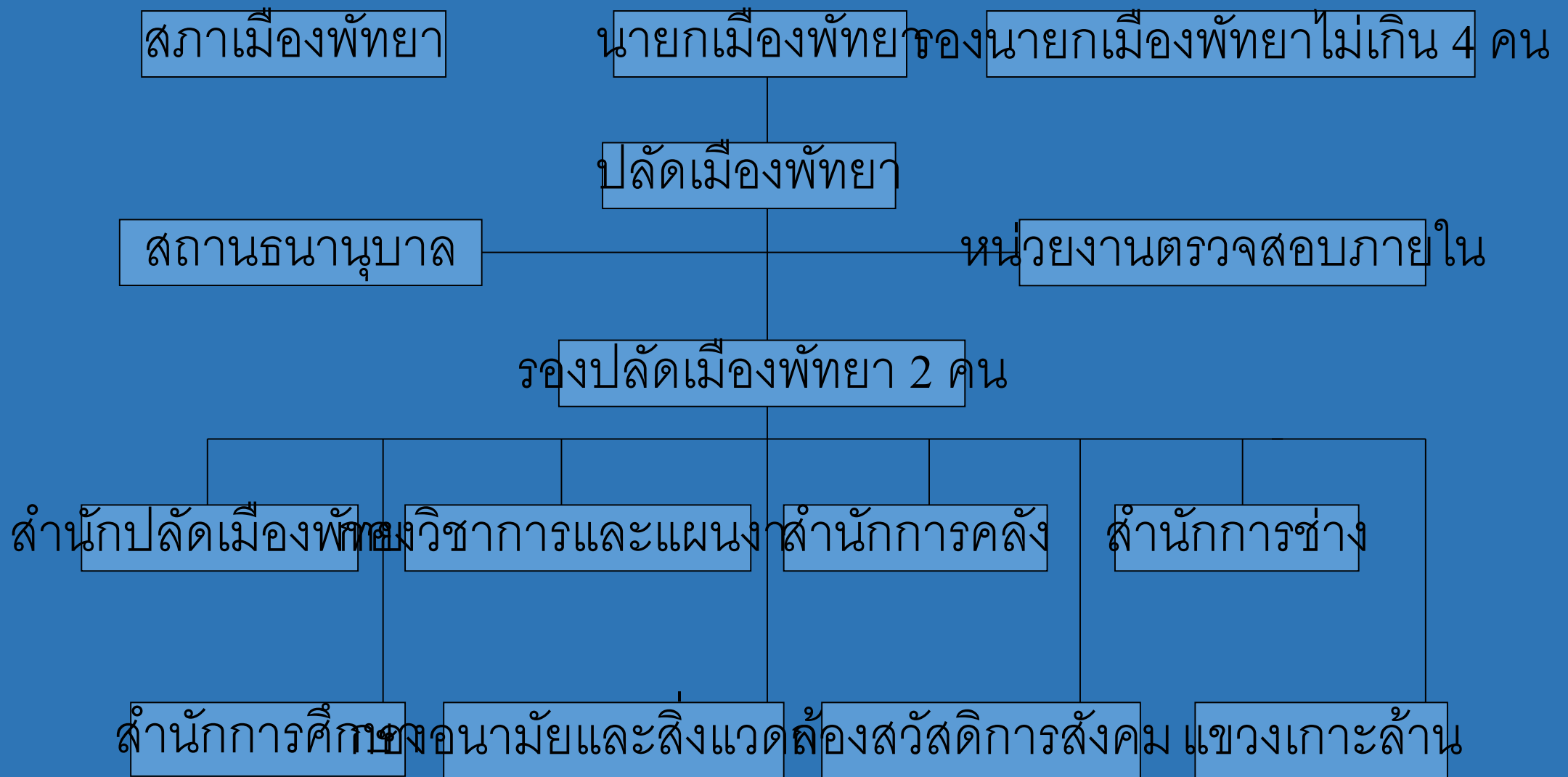
1.2.3 แต่งตั้ง และถอดถอนรองนายกเมืองพัทยา เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการ ประธานที่ปรึกษา หรือคณะที่ปรึกษาของนายกเมืองพัทยา

1.2.4 วางระเบียบเพื่อให้งานของเมืองพัทยาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

1.2.5 ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ ครม., นรม., รมต. หรือ ผวจ.ชลบุรี มอบหมาย หรือตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของนายกเมืองพัทยา

2. อำนาจหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะของเมืองพัทยา

ในการบริหารกิจการเมืองพัทยา กฎหมายได้กำหนดโครงสร้างการบริหาร ประกอบด้วยหน่วยงานต่างๆ ดังนี้

นายกเมืองพัทยา เป็นผู้บริหารกิจการของเมืองพัทยาให้เป็นที่ไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบัญญัติ ฯลฯ ได้จัดโครงสร้างการบริหารเมืองพัทยาโดยแบ่งออกเป็น สำนักปลัดเมืองพัทยา สำนักการศึกษา กองวิชาการและแผน กองอนามัยและสิ่งแวดล้อม สำนักการคลัง กองสวัสดิการสังคม สำนักการช่าง แขวงเกาะล้าน สถานธนาภิบาล และหน่วยงานตรวจสอบภายใน โดยแต่ละหน่วยงานมีอำนาจหน้าที่ตามข้อบัญญัติของเมืองพัทยา สำหรับอำนาจหน้าที่โดยรวมของเมืองพัทยานั้น พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ดังนี้

- 1) การรักษาความสงบเรียบร้อย
- 2) การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
- 3) การคุ้มครองและดูแลรักษาทรัพยากรอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน
- 4) การวางผังเมืองและการควบคุมการก่อสร้าง
- 5) การจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและการปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม
- 6) การจัดการจราจร
- 7) การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
- 8) การกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล และการบำบัดน้ำเสีย
- 9) การจัดให้มีน้ำสะอาด หรือการประปา
- 10) การจัดให้มีการควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ และที่จอดรถ
- 11) การควบคุมอนามัยและความปลอดภัยในร้านจำหน่ายอาหาร โรงแรมสหและสถานบริการอื่น
- 12) การควบคุมและส่งเสริมกิจการท่องเที่ยว
- 13) การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- 14) อำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นของเทศบาลนคร หรือของเมืองพัทยา

ในการบริหารกิจการของเมืองพัทยานั้น นายกเมืองพัทยาอาจแต่งตั้งรองนายกเมืองพัทยา จำนวน 4 คน เลขานุการนายกเมืองพัทยาและผู้ช่วยเลขานุการนายกเมืองพัทยาไม่เกินจำนวนรองนายกเมืองพัทยา เพื่อช่วยบริหารกิจการของเมืองพัทยา พร้อมกันนั้นก็อาจแต่งตั้งที่ปรึกษานายกเมืองพัทยา ประกอบด้วย ประธานที่ปรึกษา 1 คน และที่ปรึกษาอีก 4 คน รวมเป็น 5 คน ให้คำปรึกษาในการบริหารกิจการต่างๆ ของเมืองพัทยา

3. ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลส่วนกลางกับเมืองพัทยา

เช่นเดียวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ รัฐบาลส่วนกลางมีความสัมพันธ์กับเมืองพัทยาใน 2 ลักษณะ ได้แก่

3.1 ความสัมพันธ์ในด้านการร่วมมือ ประสานงาน และสนับสนุนส่งเสริมการปฏิบัติงาน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เมืองพัทยาสามารถบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นและดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหา และตอบสนองต่อข้อเรียกร้องของชาวเมืองพัทยาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รัฐบาลส่วนกลางได้จัดฝึกอบรม/ประชุมฝ่ายบริหาร พนักงาน และลูกจ้างเมืองพัทยาเพื่อกระตุ้นส่งเสริมให้เมืองพัทยาเกิดการปรับปรุงประสิทธิภาพในการบริหาร นอกจากนี้ รัฐบาลส่วนกลางยังได้ให้คำปรึกษา และคำแนะนำในด้านกฎหมายและระเบียบ ด้านวิชาการ แก่เมืองพัทยา รวมทั้งการอุดหนุนทางด้านงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ

3.2 ความสัมพันธ์ในด้านการใช้อำนาจกำกับดูแลเมืองพัทยา ซึ่งมี 4 ลักษณะ ดังนี้

3.2.1 การกำกับดูแลสภาพเมืองพัทยา และนายกเมืองพัทยา โดยกฎหมายได้ให้อำนาจรัฐบาลส่วนกลางและส่วนภูมิภาค (ผวจ. ชลบุรี) สามารถจะยุบสภาเมืองพัทยา หรือปลดนายกเมืองพัทยาได้ตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา

3.2.2 กำกับดูแลการบริหารงานบุคคลของเมืองพัทยา โดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้มีไตรภาคีกำกับดูแลการบริหารงานบุคคลของพนักงาน และลูกจ้างเมืองพัทยา ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการกลางของเมืองพัทยาเอง และคณะกรรมการระดับจังหวัด ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารงานบุคคลของพนักงานและลูกจ้างเมืองพัทยาเป็นไปตามหลักการของระบบคุณธรรม

3.2.3 การกำกับดูแลการเงินการคลังของเมืองพัทยา โดยรัฐบาลส่วนกลางได้วางแนวทางการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ เช่น ด้านงบประมาณ การเงินการคลัง รวมทั้งเงื่อนไขในการให้เงินอุดหนุนของรัฐบาลส่วนกลางด้วย

3.2.4 การกำกับดูแลด้านการบริหารงานของเมืองพัทยา โดยรัฐบาลส่วนกลางเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์แนวทางการปฏิบัติงาน และการตรวจสอบกำกับดูแลให้เมืองพัทยาปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ และแนวทางดังกล่าว โดยจังหวัดซึ่งเป็นราชการส่วนภูมิภาค นอกจากนี้ยังดูแลการออกข้อบัญญัติของเมืองพัทยาให้เป็นไปด้วยความถูกต้องและยุติธรรม ไม่ขัดแย้งกับกฎหมายอื่นๆ และเพื่อประโยชน์ของสาธารณะอย่างแท้จริง